

Gömöri György

Őszi magánbeszéd

Versek
1954-1996

SZIVÁRVÁNY KÖNYVEK 32

**Megjelent az Illyés Közalapítvány és a
Magyar Hitelbank „Művészeti” Alapítványa
támogatásával.**

© GÖMÖRI GYÖRGY, 1997

ISBN 936398-91-4
ISBN 936 85737 0 8

Framo Publishing, Chicago
M-Szivárvány Alapítvány, Budapest
1997

TARTALOM

Asconai elégia

Furcsa vers
 Dialektikus javaslat
 Válasz a kesergőknek
 Tukaina vonipa
 Szenvedélytelenül
 Lángok csatája
 Képletes esti imádság
 A csendes Gyilkoson
 Talmi Odüsszeuszok
 Minden elem ellenünk
 Aki még hisz, az így könyörög
 Tűz és fagy
 Változatok egy ismert témára
 Fügefá
 Éjjel
 Borisz Paszternákhoz
 Nők és gyümölcsök
 Katángok
 Pepi fáraó dicsősége
 Az értelem diadala
 Hajnali úton
 Magánvélemény
 Asconai elégia
 In memoriam Stephani Zádor
 Skin-diving
 Szilveszter
 Férfikor
 Vázlatok
 Kancsal prófécia
Mint skót humanista
 Nem olyan könnyű...
 Közös halottak
 Hatalom és becsület
 Holdbanéző
 Futrológia
 Őszi képek
 Az áruló
 Jegyzőkönyv
 Délutáni tea
 Türkenschanz park
 Ars poetica helyett
 Vihar előtt, vihar után
 Glossza egy életformához
 Forgácsok
 Fiatal író M.-on
 Egy utazó feljegyzéseiből
 Anekdóta a huszadik századból
 Mint skót humanista...
 Újságot olvasó
 Szoborcsoporthoz
 Idegenforgalmi szöveg
 Példa a birtokos személyrag alkalmazására a magyarban
 Hommage
 Vers lehet...
 Paradoxon
 Helyzetkép

Nyugtalan koranyár

Vizesés
 Intermezzo
 Világba zártan
 Éjfél után
 Kérdések
 Félálom
 Figyelmeztetés
 B. F. huszáronkéntes levele Angliába 1915 májusában
 Lenszki áriája
 Még nem
 Bergengócia megénekélése
 Ilyenkor
 Emléksorok egy áldozatról
 Az „Új Minerva” szálloda leírása
 Légbőlkapott topográfia
 Kirke vendégei
 Aki másnak vermet ás, avagy a forradalom exportja
 Öreg költők
 Téli táj, vonatról
 Nyugtalan koranyár
 Memling-kép a gdański múzeumban
 Ez n i n c s, ezt nem l e h e t szeretni
 Egy csokor Baranya
 Átmenetiség
 A nyolcvanas évek
 Benyovszky-dosszié
 Elképzelt séta a székesfőváros utcáin
 Társalgási gyakorlatok
 Körkép, 1982
 Több mondat az adott helyzetről
 A Názáreti
 Meditáció a végső formaváltásról
 Emlékeztek?
 Kinn és benn
 Hivatalos lista a keletre deportálandókról, Litvánia,
 1940
 Halina, 1960
 Harminc éve, avagy hogyha ezt J. V. Sz. sejtette volna...
 Utóirat egy utópisztikus filmhez
 Egy nap
 Hold van, hold nincs
 Ahol...
 Szemműtét
 Útleírás helyett
 Széljegyzet Nagyezsdához
 Álom, 1986 márciusában
 Szomjúság
 Kihalófélben
 Almátlan Édenkert
 Jelenet a Taknan hegyekből, 1855 őszén
 Képek egy lengyel városból
 Idill
 Weöres Sándorral a Paksi halászcsermákban
 Tengeri út leírása, A. D. 1664
 Egy XVI. századi magyar záródo emlékeiből
 Márai hazatér Párizsból

Kóborló vasárnap F. Jolánnal
Szentkuthy-kivonat

Malomidő

Pesti anzix
Példamondatok
Erdélyi író naplójából (1835)
Aimez-vous Csáth?
Lelet
Májusi üzenetek
Fuga temporum...
Kézcsoók
Darázsjárás
Ötvenhat karácsonyán
Álomkommentár
NOSZFeratu ünneplése
Mondóka
Annus mirabilis
Címszó egy képzelt lexikonból
Malomidő
Szép tavaszi nap
Rémálom
De mortibus...
Századvégi krónikás panasza
Az áruló
1968 augusztusa
Önkritikus nyilatkozat
Csontvázak a szekrényben
Karácsonyi üzenet
Egy közhely felvezetése
Egy közhely lebontása
Démonhiány
Egy képeslap hátuljára
Halotttetők
Álom és valóság
Egy élet hozadéka
Weöres-mozaikok
A nyár foglyai
Megint október
Glossza egy felhíváshoz
A kogik üzenete
Harmincöt éve...
Századvég
Születésnapra
A forrásnál
A kísérleti állat dilemmája
Nem olyan
Lerakat
Kérelem Anabielhez
Temetések
Relativitás
Különös üzenet
Számadás
Változat egy Berzsenyi-témára

Őszi magánbeszéd

Őszi magánbeszéd
Remény
Arckép
Üzenet
Saját végzet
Pesti mellékutca
Kis hír, farkasokról
Viktoriánus csendélet
Vonatablakból
Pókháló csillog...
Ajándékvers Annának
Párizsi pillanatkép
Senectus
Karácsony táján
Kerti fogadás
Most már nyugodtan...
Árvaság
Az ember élete
Telefonkönyv-böngészés
Hőesésben
Háborús történet
Szonett a barátságtalan bécsiekről
Jegyzet Balassihoz
Dilemma
Aszpartamé
Jegyzet egy kritikus szövegeléséhez
Változatok a múltból
Farewell to Aore
A budapesti Átrium Hyatt szálloda végében elpusztult
hangya epitáfiuma
Szeptember felé
Álom, 1994. augusztus 24-én
Sokáig hittük...
Lehetetlenül
Kijózanodva
Az évszakok dicsérete
Szakadt vers
Novemberi emlék
Kavics és kereszt
Önarckép, nyolcéves korból
Szomorú budai dal
Várjuk a tiszta inget
Déjà vie
Repülőúton
Férfi hang a kilencvenes években
A füge dicsérete
Állapotok
Poézis
Születésem emléke
Attila sírja
Magyar történelem, címszavakban
A tél illata
Ódaszerűség Angliához

Asconai elégia

Furcsa vers

Oly tiszta vagy mint a tej
térdig érő fű hullámszik nézésedben
édességed a jövő kamrájának polcain rejtőzik
de megengeded hogy elnyújtózzam a lekaszált fű zizzzenésén

Éreztem én: javadra nem lehetek
pohár tej nem nyugtathatsz nektárra szomjazót
nem elég az alföldi falucska az Indiai Óceán sem elég
az Egész kell amit soha nem láthatok
magam kell megkeresnem örök bolyongót
s ebben nem segíthet senki a földön

Könnyű annak aki beéri a véres falusi idillel
a különbség nem nagy Cserszeg és Madagaszkár között
az én utam kacskaringós mint aranyos
kódex kezdőbetűje

INICIÁLÉ

kígyók sziszegnek fejem fölött de az úton
a nők kitakarják pihés barna vállaikat
és riadót dobol valaki égőpiros dobokon
ugye te sem bánod?

Dialektikus javaslat

Műselyem, műgumi, műlevegő korában élünk
Ellenségesen csattogó gépek közt
soha-nem-biztos nyugalomban
titkolt rettegéssel hogy egyszer minden összeroppan körülöttünk
Milyen keveset tud az ember saját világa dolgairól!
pedig már eljutott a borzalmasan
nagyszerű halál gondolatához
Előtte a végső tagadás szakadéka tátong
Nincs menekvés Uram irgalmazz Irgalmazz nekünk
gondoljunk hidat a mélység fölé
Te is ő is hidat képzel mi hiszünk egymásban
lebegve sétálunk a túlpartra át
mint a Názáreti Genezáret taván
Ott telepszünk le ahol az emberek jók
és ritkán hazudnak fennhangon

Minden országnál szebb lesz Harmónia-birodalom
továbbfejlesztjük a thébai hárfa-módszert
Orgonával építünk palotákat csemlalóval ültetünk gyöngyvirágot
s a fúvósok nyilvános szökőkutakat buggyantanak
a város más-más részein
Reggel hegedű zümmögése ébreszt este bánatos gordonka altat
Igy múlik el az életünk míg tompa üstdobok jelt nem adnak
a mennyei ultrahang-zenekarnak

Válasz a kesergőknek

Tárogató-hangon zokognak a bölcsek
jaj mi lesz belőlünk
jaj mi lesz belőlünk
kegyes hazugságok fanyar füstölőjét
lóbálják felettünk kopaszok és kajlák
rettentő nagy üstben jobb jövőnk kavarják
jaj mi lesz belőlünk

Egyszer majd felpezsdül a föld
és mint a fehérbokájú csikó
ledobja hátáról kénytelen lovasát

De addig se hagyjuk magunkat
Ne siránkozzatok tartsatok össze
minden hernyót túlél az erős fa

Azért is
azért is
csakazért is

„Krózus király néma fiai”
tartsatok össze
S a hangoskodók szájáról lefagy a szó

1956. január

Tukaina vonipa¹

Mesztic hiába táncolsz
száraz marimba-dalra
ember hiába bújnál
gombák közé avarba
asszony hiába rejtéd

---

¹ A dél-kaliforniai indiánoknál a halál szimbóluma.

hűség mögé a tested
gyermek hiába reszketsz
elkap nem menekedhetsz
erejét féli minden
jöttét reszketi minden
nincsen nála semmi nagyobb hatalom
csak az Isten

Tokaina vonipa
Tokaina vonipa

Engeszteljük áldozattal
Riasszuk el lábdobajjal
Úzzuk messze emelt karral
Megsegít a zaj-ima

Távozz tőlünk pusztulj tőlünk
véres bérünk örült örünk
megkötők és szabadítók
fojtó rabságra taszítók

TUKAINA VONIPA

Szenvedélytelenül

Az éjszaka nem törődik gondjainkkal
cementzáknál súlyosabb gondjainkkal
a gondok elmúlnak
az éjszaka örök

A rendőrségen ég a villany
harmonikaszó
a nyomozó aki az imént még
az ájulásig pofozott egy foglyot
most érzelmes keringőt játszik
munka után édes a pihenés

A szónok lassan rothadni kezd az emelvényen
eleven hullákban senki sem hisz
Ártatlannak festett gyilkosok hazudják
a gyilkosnak mondott ártatlanok igazát
ez mindenesetre mulatságos
A farkas tejet szürcsöl és ártatlan mint egy csecsemő

Az utca szélén olajos tócsák
mocskos zavaros tócsa az ország
évek óta zsákutcában élünk
egykedvű csillagok alatt

1956. május

Lángok csatája

Lángok kellene, hogy az ember
ne csüggesse fáradt fejét,
lángok kellene, hogy az ember
feledje forró szégyenét:

hitté váljon öles magánya,
s legyen szelíd, mint gyöngyvirág,
de hogyha zúg a harci lárma,
nőjön nagyobbra, mint a fák -

s ha égetnék nyers földi lángok,
legyen konokabb, mint a tűz;
feltámad akkor a halálból,
kilép a tűzből, mint a Szűz.

Képletes esti imádság

A mindenség mérlegének nyelvei vagyunk
és mindennap megméretünk önmagunkkal.

(MELLÉKDAL)

Az angyalok szeretnek hóba lépni.
Tehetik: nem látja senki őket.
Az ördögök szeretnek szóval élni.
Tehetik: mindenki hallja őket.

(KÓRUS)

A homokórán
mi porszemek
megindulunk
föl, fölfelé,
hogy egyszer majd
a szent jelek
nagy változást
jelentsenek.

Hogy egyszer majd
az emberek
ne járjanak -
repüljenek,
hullámokon
lebegjenek,
felhőkkel el-
vegyüljenek.

Ne csak torzókat
lássanak,
tisztuljon át
a lágy salak,
s ne csak keresztet
vessenek,
hanem Krisztust
kövessenek.

Hogy fény legyünk és
fény legyél:
megindulunk.
Az ember él,
s a mennyei
tervek szerint
újjáteremti
szerveit.

(ÖN-BÚVÖLŐ)

ÉNEM, röppenj ki belőlem,
piros testem, távozz tőlem,
fehér testem, köss erősen -
fekete testem, hallgass!

(SOLILOQUIA)

„Uram, te ismered a lélek tántorgásait,
mikor megittasul zenétől, tünde nőtől,
arany szavaktól, gyémánt verssoroktól,
s a színekben dörömbölő erőktől;
midőn lerészegül komisz, bűdös szeszekről,
s részt kér a satnya bűnből - az önleköpdösésből,
meg nem lelvén magában a félcsipetnyi Istent,
csak abba bú remegve, mi benne majdnem-állat...
Uram, te ismerője vagy árva perceinknek,
mikor őrjöngve kérjük: mivégre vagy? s mivégre
teremtődtünk mi ébren is szunnyadó csodáknak?
Mit fel nem foghatunk, fürkésszük egyre jobban,
s igére nyílt fülünkbe a Sátán súg titokban.

Uram, Te józaníts ki. Élessz hideg szelekkel,
csapj arcunkba havat, akár a téli reggel,
tisztítsd ködös fejünk homályos mámoroktól,
vezess ki újonnan épült sikátorokból...
S add meg nekem, Uram, hogy mint a Bibliában,
Krisztust, a gyógyítót, lelkemmel látva lássam,
lelkemmel látva lássam, szívemben újraéljem;
s akkor meghalhatok - de engedj addig élnem.”

(Így szólt, kezét a mellén lassan keresztbe téve
és lebukott az álom hínáros tengerébe.)

A csendes Gyilkoson

Nyugalmas tükrén a cölöpös tónak
bölcső-szelíden ringat a csónak.

Temető ez a tó, fák temetője,
vízbe temetkezett fenyvesek őre.

Alattunk csendesen bomlik az erdő,
mely vala régen messzirezengő,

mely vala régen jószagú, délceg,
rejteke őzek friss örömének,

rejteke fűnek, sziklamohának,
barna toboznak, sárga virágnak.

- Magyarak rendelt kicsike népem,
ki élsz idegenség rengetegében,

s vagy, mint ama fenyves, messzirezengő,
éktelen sorsán árva merengő,

vaj te is, kicsiny erdélyi népem,
váradi magyar és zajzoni székely,

ki még az anya nyelvét beszéled -
meddig tart benned, meddig a lélek?

Fogyatkozó nép, nem süllýedsz-é el
nagy idegenség rengetegében,

nem lep-é árral más elem nyelve
féltett világod tóvá temetve?

.....

- Talaj a fák alatt, kössél keményen,
gyökerek, bennetek minden reményem.

Fenyő-testvérek, csak fel a fejjel!
Szálljatok szembe a veszedelemmel!

Szivárgó vízzel is, harsogó árral is,
az égből lecsapó tüzes villámmal is!

Fenyvesem, innen nem menekülhetsz,
meggyarapodhatsz vagy sírba merülhetsz.

Favágók jönnek? Hiába jönnek!
Szívós ereje lészen a rögnek,

erőszak ellen bolydul az erdő,
viharrá buzdul benne a szellő,

s hajlongva, zúgva mindenegy fája
készül a harcra - nem a halálra!

.....

Nyugalmas tükrén a cölöpös tónak
bölcso-szelíden ringat a csónak.

Fenyőfák jobbra és fenyőfák balra,
köztük a nap, mint nagy aranyalma.

Fenyőfák tartják törzsük az égnek.
Nem félnek. Állnak. Élnek. S remélnek.

*1956. augusztus-szeptember
(Kolozsvár Budapest)*

Talmi Odüsszeuszok

Talmi Odüsszeuszok, kószálunk szét a világban,
míg otthon zárt ajakkal gyászleplet szőnek a
nemrég még nevetős, s most hirtelen
megkomolyult Penelopék...

Tél van; a bárkát dér üli meg,
gonosz északi szél suhog átal a tengereken,
s oly embertelenül elvontak a csillagok is.

Nem maradtunk a lótuszevők közt,
Szkülla, Kharübdisz fel nem morzsolt,
ám felemészt a tudat, hogy hanyódunk és
íme, koránt sincs vége a harcnak,
és otthon gyászleplet szőnek, szemfödelet
szövegetnek a hirtelen megkomolyult Penelopék.

- Ti híres achájok, ért valamit üres fecsegétek?
Hoztatok áldozatot az ostoba, ámde hatalmas
Poszeidónnak? Mertétek-e őt bátor tettekkel
fenyegetni? - Nem, ugye nem?
Aadtok ennünk - ámde különben sápítózni
és labdázni pörge szavakkal - ezt tudtok csak,
híres achájok.

Talmi Odüsszeuszok, kószálunk szét a világban,
gyászleplet szó sóhajainkból a tenger,
ködbe merült el a múlt, köd fedí Ithaka sorsát.

Oxford-London, 1956. december

Minden elem ellenünk

Mint üveggömbbe dermedt buborékok,
fejem fölött jéggé fagyott az égbolt,
s mint víz alól, úgy szálltak fel remegve
magányom sóhaj-buborékjai.

- Ha egyet lépek, mint a lassú-filmen,
súlyom lehúz, lábam iszapba billen -
máskor ha lépek, szökkenek magasra:
sziszegve tágul szét a ritka űr.

Hideg van lenn a mélyben. Hal-sereggel
nem értek szót: csak bámulnak meredten -
hideg van fenn az égben. Elkerülnek
a gépesített csillagon-lakók.

Most már csak egy meleg bolygóra vágyom:
álomban még a Földet megtalálom -
de jaj, ott hűvös fegyverek csörögnek
és minden élő sorsa tűzhalál.

Aki még hisz, az így könyörög

- Istenem, ki a forradalmat
eszméletünk mélyén sugalltad,
ki öntudatunk vézna lángját
szítottad, hogy égig lobogjon,
hogy emésztő jelzőtüzünkre
ocsúdjon végre a világ;
segítsd meg, Istenem, e népet,
a sors méhében elvetéltet,
amelynek nemes, drága arcát
megtaposták a katonák.

(...hisz, Istenem, az nem lehet,
hogy minden, minden egyre megy,
hogy a Gonosznak már örökre
elígértél egy nemzetet,
hogy a keresztet vállainkról
talán soha le nem veszed,
hanem még inkább szent fiadnak
kínszenvedését ránk rovod,
mígnem végső leheletünkre
meghasadnak a templomok...)

- Istenem, ki a forradalmat
belénk ültetted és akartad,
ki velünk voltál azon az álom-
fényben tündöklő délutánon,

mikor az öregek sírva fakadtak,
hogyan megérhették a nagy napot:
segítsd meg, Istenem, a népet,
kit soha senki meg nem értett,
mert minden vágya csak remény lett,
s minden virága elfagyott.

1957

Tűz és fagy

Az egyik tűzzel öl, a másik faggal öl,
az egyik perzsel és a másik megfagyaszt.
A tűz s a fagy egymás kezére játszanak:
ez tűzből jégre fut, az jégről tűzbe lép.

A tűz a víz jelét
kölsönzi, ám halált
jelent csak, tudja jól,
ki érti dobjait.

A fagy a tűz jelét
kölsönzi, ám halált
jelent csak, tudja jól,
ki hallja húrjait.

- Futnál a tűz elől,
de jég, jég mindenütt.
Futnál, a fagy megöl,
de minden kő tüzes.
Középen keskeny út,
az úton almafa,
a fán a nyár terem
édes gyümölcsöket.

A képlet egyszerű.
A tűz: acélszigony,
két villám, gombnyomás, füst, ember, újra füst.
A képlet egyszerű.
A fagy: bunkócsapás,
öt vérző seb a föld, szögesdrót rajt a géz.

Vizet a tűzre,
hőt a fagy ellen,
a mély sebekre
kenőcsöt, írt!
Hiszek tebenned,
silány jövőnk, hisz
minékünk rothad
az almamag.

Változatok egy ismert témára

(Részlet)

Akácok füzek néma nyírek
halljátok mit tanít az ősz

- Csak egy a fontos szépen élni
s nem lázadozni oktalan
kivirágozni termést hozni
lombot hullatni hangtalan
ringani ingatózni
a szélbe beledölni
ringani ingatózni
lombot hullatni hangtalan

Az erdön süppedő avar
zsolozsma napfény áhítat
egy őz kezébe fúrja bánatos fejét
az ég a csendbe hull s a csendnek öble kék

„Isten ki Lengyelt óvtad számos évig”
Őrizd a tölgyet s ingó füzeinket
forrásvizünknek légyen újra íze
és légyen árnyék nem csupán kopár nap
melyet aszályként raknak ránk az árnyak

Az erdön süppedő avar
halljátok mit tanít az ősz

- Csak egy a fontos szépen élni
s nem lázadozni oktalan

és akkor ha az eszelős szélben
fagy-szuronyok dandárja villog

csak szembenézni szótlanul
ha jégeső hull zakatolva
kivárni amíg elvonul

s aztán kezdeni újra újra

kivirágozni termést hozni
ringani ingatózni
lombot hullatni hangtalan
és várni míg bealkonyul

csak várni és mindent kiállni
az alkony lombja míg lehull

Fügefa

A fügefa az ablak alatt
mint kép a keretben
olyan a kertben
a fügefa az ablak alatt

Most láthatatlan szálak
rángatnak összevissza:
az érzékelhető
világ varázslatát
szomjas szívem felissza

és ámulok; pedig hát
mi ámulatra méltó
azt eddig el nem értem
csak bágyadtan kívántam
erőtlenül reméltem

De valahányszor látom
a fügefát a kertben
a képet a keretben
felindul újra vágyam

Legyen erőm a szálakat
elvágnom s összefűznöm
s magamtól messze űznöm
a könnyű vágyakat

(Barátaim talán megértitek)

szeretnék egyszer állni
a fügefa alatt

Éjjel

Az ajtó két fogasán őrt áll egy sötét talár
meg egy világos esőkabát. Mint minden más,
ők is a szimbólumok számát szaporítják.

Az asztalon egy skarlátszínű gyertya
a lángra vár, mely perzselné kanócat.
Könyvek, képek, s egy hajdan mágikus
kristály. A színe kék. Ma már a por lepi.
A fűtőtest zümmögve bűg, akárcsak
egy mélytengeri kagyló az elhagyott lakásban.

És Márta vár a falrahulló fénytorony ablakán.
Néha még emléke felkong bennem, mint a köd
mögött egy ismerős harang. Milyen hiába már.
Most félálomban Pestre gondolok, ahol
Szilveszter-este álmos, nagy pelyhekben hull a hó -
s a függöny észrevétlen lassúsággal összemegy.

Borisz Paszternákhhoz

Legyen nekünk példa a Te alázatod,
amely kéken lobog-harangoz verseidben -
levezekelted a szótlán gyalázatot,
tenyerébe vette arcodat az Isten.

Nők és gyümölcsök

Mint meddő nők a magtalan mandarinok
könnyelműn adják magukat a kéznek
ezek a magtalan meddő mandarinok
illattal nem szóval ígéznek

Csalogatnak vöröses tangerinók
latin lányok londoni pénzen
vehetők szomjat-feledtetők
tele vannak maggal egészen

Sápadt kisasszonyok a narancsok
sok rajtuk a hámozni való
savanykás karcsú gerezdjüket
lassan tűnődve ízlelni jó

Katángok

Katángok
vár rátok a tél
szitakötők magányos
tánca s a szél
megfontolt-puha ingadozása
ennyi az élet?

hajnali nedvek még
meg az alkonyi csend
meg a tücskök örült
éjjeli cirr-je
a nedves fűben

katángok cikkanó kéken
suhintsatok belé a nyárba

Pepi fáraó dicsősége

(Ó-egyiptomi sírfelirat alapján)

Pepi király
aranylétrán
felmászik a mennybe -
Pepi király
teteme már
nyugszik a sírűregben.

(Tegnap még az Ég Fia
ma már szimpla múmia
hajjajajj-jajjajajj
ma már szimpla múmia.)

Köveket töretett
Pepi király
piramist hordatott
Pepi király -
sereget menesztett:
harcoltak, elestek,
kétezret leszúrtak,
ezret kibeleztek;
a felspékelteknek
semmi se fájt,
spékelten is és sütve is,
rántva, paprikás szaftban is
éltették Pepi királyt.

Tegnap még az Ég Fia
Ma már
Jaj
ajaj

(Mi lesz belőled, sugaras Pepi?
Műveidet a szél betemeti.
Híveid másokért ujjonganak.
Jó, hogyha tetemed együttmarad.)

.....
A sír falán
egy ákombákom áll,
hirdetik kusza hieroglifok:
„Pepi királyon nem fog a halál,
Pepi ÉLT
Pepi ÉL
Pepi - ÉLNI FOG”

Az értelem diadala

Az utcán emberszabású majmok
és majomszabású emberek meneteltek,
s egy transzparenst emeltek magasba,
amelyen ez állt:

FÁBÓL VASKARIKÁT a dolgozóknak,
FÁBÓL VASKARIKÁT a dolgozóknak,
FÁBÓL VASKARIKÁT!

Két véres borjúmáj haladt velük biciklin,
s egy ementáli sajtluk, mint immanens valóság.
Továbbá egy zsiráf - ilyen állat nincs is -,
fején egy cserép muskátlival, ki belépett a közösbe.

(Bukfencet hánytak a gázlámpák örömükben!)

Közben a sarki rendőr mélán megette sípját.
Több bolondot szelíden beszállítottak a közéletbe,
s akkor egy bátor agitátor a Turulmadárról kihirdette:
„Kucsera plusz déligyümölcs! Dolgozók - ez a bucilizmus.”

S újra meg újra, dacosan: „Fából vaskarikát.”

- Van egy forintod, apafej?
A civilizált Nyugatot akarom hallani!

„Három boci legel
és az arany napsugár táncol a szemükben,
táncol a bocinép, HŰ-de, HŰ-de, HŰ-
de szép...”

- Mi ütött ebbe a masinába?
Rokkot kértem, Tommyt vagy Elviszt!
Helyette ilyen ócskát játszik,
ilyen régi, elkoptatott dallamot...

(Lila lángírás: „Tótágassal a jövőért!”)

- Álljon a lábára, uram!
Nem szégyell fejen állni?
- Elvtársam, pofa be! Ön a burzsuj,
s így törvényszerűen
ön áll a fején.

A lemezgép lila fényben úszik,
lila arcok, meredt szemgolyókkal
isznak keserédes feketéket -
csípős timsót lelkük nyílt sebére!

És akkor minden bitangok védőszentje,
Szent Apátia bedobta a következő egyforintost,
s az énekes ezt bögte a rémült sokaságnak:

„Fából vas -
fából vas -
fából vas a karika,
nem bennük,
tebenned,
benned van csak a hiba,
rúkkoljunk csak előre-hátra, rokk.”

Nem a ló színe fontos, hanem az, aki rajta ül.

Hajnali úton

Hajnali hatkor, hogy elindultam Stranraerből a dumfriesi úton
fejem fölött a füstölgő-gomolygó kelta éggel és elhaladtam
a tenger mellett, aki álmában édesen mosolygott, mint a gyermek -
és az út szélén sárga bokrok serkentek kicsiny neszekkel,
és még a szél is rózsaszín kedvvel, tenyerét csapkodva ébredt -
akkor hirtelen mind belémnyilalltak ébren-ért pesti
hajnalaim, erő-korom nyers, kábult-didergős hajnalai
és szinte újra kihalt utcákat róttam kopogva,
lépteim egy-egy szárazon sercegő söprűvel feleseltek,
az első villamos sikoltva fordult be a kanyarban,
s a Duna felől vad sósízű-vérízű szél fújt...
Halványodik az emlék, mint a gázlámpák hajnalanta,
de hűtlenséges hűségem tart, amíg csak élek -
megyek a dumfriesi úton, pesti hajnalok álmát
álmodom, és tudom: az út végén hazaérek.

Magánvélemény

Inkább a parapszichológiát
mint a kszizmusos animizmust
inkább a tömegfóbiát
mint a párt-onanizmust

essen a kórság emésszen kétség
még mindig egészségesebb leszek
mint a sovány esztendők végén
tetemre-hívott természetesek

elmegyek asztromisztikusnak
vagy pomológusnak el én
inkább mint fegyencként lapuljak
az Éden-Tömlöc fenekén

szemedbe akármennyi port hints
nincs orvosság az undor ellen
nincs ahhoz gyomrom jó okom sincs
hogy eget nyalni hazamenjek

így hát inkább az indonézt
a portugált avagy a svédet
tanulom mint a józan észt
megcsúfoló kettősbeszédet

engem se osztály se párt
ne nevezzen legjobb fiának
se jobbra át se balra át
s már látom messzi partjait

a sok otthoni próbabáb
által még meg sem álmodott
zöld Bergengóciának.

Asconai elégia

(Déry Tibornak)

Holdtölte.
A tó tejüvegből.
Éles kis késekkel csak a tücskök metszik,
s avarra huppanó tobozok,
falakon surranó gyíkok,
s dallamtöredékek pontozzák az éjjeli csendet.
Gyártalan táj, füsttelen; kulturált kicsi zajokkal,
tóval, harangszóval, holddal-tele táj.

Ugyanitt ültél három éve,
s talán ugyanígy nézted a holdat.
És azt gondoltad:
nyomorult az, akinek nincs, mert nem lehet jussa
az álomhoz,
az asconai holdhoz
és Európához, ami több egy pusztá fogalomnál: jel-szó.

S mert tanúságot tenni nem elég,
Te - amíg tudtál - részt kértél a pörben,
ahol egy ország volt a vádló, s tízezer esküdt
harsogta az újramegértett Nemzeti Dalt
a Bajcsy-Zsilinszky úton -

S később azok ítélték el,
akik már maguk is megítéltettek, és
könnyűnek találtattak szavaid mérlegén;
benned, aki belőlük lehetett volna,
azt is megtagadták.

Álmodból fel-felriadsz. Már testedet
a fájdalom ezer módon kikezdte,
tör a priccs, vékony tűkkel döfköd a fagy, szorít a szíved,
nincs levegőd, tenyérsíki térben fulladozol,
s a napok egyhangú dobjai tompán, feketén peregnek -
Íme az Ember, ki a szabadságért
mindent magára vállalt,
még azt is, hogy NE osztozzék a szükségtelen bűnben.
Benne nyer értelmet a tó, a táj,
a tücsök, a toboz, a gyík, a csend,
s a csend fölött az égbeláncolt telihold.

In memoriam Stephani Zádor

Egy holdas éjen hazament és
kinyitotta a gázcsapot,
- utolsó kenetet nem paptól,
csak Kierkegaardtól, ha kapott -
szeretett volna hinni, bízni,
de nem volt miben hinnie,
az árnyak lassan körülvették,
s nem gondolt végül senkire.
Kopottas, barna bőrfotelben
gubbasztott (ágon bölcs bagoly),
mert erejét a szárnyaláshoz
elvesztette már valahol.
Közülünk a legemberebb volt:
legmagánosabb! - Emberek,
ne siessetek ítélni.
Arcára emlékezzetek.

1960. február 21.

Skin-diving

(Makkai Ádámnak)

Holdbéli tájon csetlünk-botlunk,
felsebeznek az éles láva-szirtek,
a kicsinyített kráterek közében
fehérhalú rákocskák foszladoznak.
A hold legszélén kezdődik a tenger.

Harsogva felcsap, s megtörik a hullám,
s leránt a mélybe. Csak egy mozdulat
- a technika egyszerű mágiája -
és vízilénnyé ismét visszavedlünk.
Megborzongunk a langyos vízbe bukva:
ilyen lehetett ős Lemúriában
a hányásujjú ember borzongása!
A tenger mélyét évmilliók múltán
most újra felfedezzük. Újra látunk!
Sárga sziklák és rótlila korallok
között siklunk rejtett csodák felé.
Fogócskázunk szivárványszín halakkal,
s mint álmában a méhben alvó magzat,
szívjuk Világanyánk vérét, a levegőt,
és végre, végre boldogok vagyunk.

Szilveszter

Íme a keresett magány, íme a teljes egyedüllét,
színpadias pálmafák alatt, harminc fokos melegben
a hotel tömött teraszán. Az év utolsó napja.
Párok tolatnak oda-vissza, oda-vissza -
képzelt zenére. Bánatos és tunya léggömbök úsznak,
izzadt kereskedők fújnak fülsértő papírdudákat.
Egyedül vagy: nedves sziklára vetett kagyló,
hallgatnád szíved zúgását, de a zenebona,
zsivaj-dudaszó örvénye körülmos, rádzúdul, elnyel.
Ki akart pokolra szállni? Barna és sárga arcok
fordulnak felém és nevetve nézik, keservesen hogy'
tülkölöm ki a papírdudán a közösségből-kiszakítottak magánya-poklát.

Dzsakarta, 1961

Férfikor

A véznaujjú orchideaszirmok
szobám fenekén tengeri csillagok
gyöngyért bukom alá az álom mélyvizébe
de csak színes korallra bukkanak
az ébrenlétet kitöltik a tettek
körülfon a leírható világ
s csak néha döbbenek rá elfeledtem
minden égi analógiát

mi menthet meg az eleven haláltól
a mind teljesebb létezés kegyelme
mi védhet meg a rabló külvilágtól
a szellem formatermő gerjedelme

Vázlatok

1.

„Salva me fons pietatis”
éneklik acélkék csillagok
és összeroncsolt citruslevelek
ébrednek kezem hálójában halálra

2.

Utolsó színét váltja már az alkonyat.
Éles csillaggal suhint rám az ég,
S a messzeségből tisztán hallani
A műezzin fájdalmas, elnyújtott énekét.

3.

A piros asoka-bokron két fekete lepke játszik,
Két fekete lepke hintázik, karikázik.
A pártalanságba az ember sose tud beleszokni,
Illatos éjszaka csalogatja holdasan elcsavarogni.

Kancsal prófécia

*„csak azt fogjuk elérni... hogy az ország
szekerét sánta versenyparipák helyett
sánta szamarak fogják húzni”
(Déry Tibor)*

bizony hogy eljön az a nap
amikor végre - nosza rajta!
feltámadnak a versenylovak
szájukban háromszínű zabla
iszkolnak majd a bice-bóca
szamarak akik hitték nekik
mérges a légyölő galóca
s értek a lovak fenekéig
de úgy se lesz ahogy a vágy-
álmodozók kigondolták -
lesz széna is meg abrak is
de öszvéreké lesz az ország

Mint skót humanista

Nem olyan könnyű...

Nem olyan könnyű vallani
megélt s hitt igazunkat
ítélünk s megítéli majd
tetteinket a holnap
a kételyek mint vérebek
most is körülcsaholnak
s rágalomtól nem védenek
a bátor tiszta holtak -
de másítani bár lehet
tagadni nem a múltat
és meglehet lesz még nem egy
ki pártatlan ítéletet
arról mi a k k o r végbement
majd mitőlünk tanulhat

Közös halottak

Az éjbehajló égen
rózsa a hold korongja.
Halált neszelnék az útszéli fák.
Mint kis papírhajók
úsznak a nekrológok
újságlapok bágyadt hullámain.
De aki elébe ment
a történelemnek,
azt nem gyászolja műkönny és szóvirág.
Testén örömet, jószívvel osztózunk,
és bennünk kering örökletes álma:
egy más világ.

Hatalom és becsület

becstelen-e a hatalom
vagy csak a becs hatalmas
amelyben a hatalom önmagát tartja
a becsület hatalmában nem hisz
becsvágya elhatalmasodik
lebecsüli a becsületeseket
felhatalmazza a hatalmaskodókat
nem válik becsületére ha-
talmi gerjedelme a hatalommal meg-
becsteleníti a becsülteket
hatalmat hág a becsaltakba
becsülik hát a hatalmasokat
s hatalmas hétszer hatalmas a buzgó becstelenség

Holdbanéző

Ha majd az első ember holdra lép,
s belehőköl az ónszínű tájba,
felszakad benne - jég színén a lék -
roppant magánya.

Az irányító hangja nem elég,
s nem elég az ünnepi láрма
a rádió hullámain, s a nép,
mely visszavárja.

Mit rejt e más-lét, nem tudhatja még;
belép a csend tavába,
szívét az izgalom s a rettegés
fogóba zárja -

Sosem járt tájék! Éjfekete ég
alatt halotti lárva!
Szorongó szónak márvány menedék!
Cyrano álma!

Ha majd az első ember holdra lép,
s beleámul az ónszínű tájba,
fölszakad benne, mint a seb, a lét,
a Föld magánya.

Futuroológia

és eljön majd a Végső Diktátor kora
tudom, hogy el kell jönnie -
a kibernetikus Világagy leghaladóbb
és leghigiénikusabb világterrorja
amit már nem a nép vagy az osztály
az egész emberiség nevében fog gyakorolni
AMA MÁGUS

- eljön a világdiktatúra! -

a rövidhullámon irányított
komputer-idomított zajtalanított
zamjátýinian agytalanított
fajtalan robotfalanxok kora
a küszöbalatti beidegzések
gonddal tenyésztett átlag-gének
lombik-méhben lebegő lények
lehetetlenül szép kora
a lobotómiával-szuperszómával gyógyító
űrmagányban lélekzenével zsongító
telepatikusan távvezérlő
csak igent csak nemet bólintó
boldogabb kor

ha majd a Mágus rásüti bélyegét
az utolsó különbözőre

az lesz a történelem vége
és a földi üdvösség kezdete

Őszi képek

1.

A gesztenyefák perzselt lombjai
halkan zizegve hullnak, mint a hó,
hűvös egekbe úszik át az ősz
és felbúg még, mint távozó hajó;
a réten bágyadt napfény darvadoz,
s lassan legel egy almásszürke ló.

2.

Forrás fakad szobámban
patakok csörgedeznek.
Néha kilépek a tájba:
már lombok veresednek
és aranyos ecsettel
fest folyóparti kertet

az ősz, s az ég ruhája
még halványkék, de sejted,
a szélből nemsokára
nehéz esők erednek.

Az áruló

A közhittel ellentétben
az árulót nem éri el büntetése
nem égeti kezét a harminc ezüstpénz

befekteti inkább
ingatlanba részvényekbe
olajba uránba bauxitba
józanul él a kártyát rulettet kerüli
a kamatokat újra befekteti

Az áruló megöszül
köztiszteletben kalaplengetve
üdvözlük házat vesz
kertet eljátszogat unokáival

s csak nagyon ritkán álmodik
a balga áldozattal
aki pár hallal és kenyérrel
és példabeszédekkel
próbálta jóllakatni a pór sokaságot
(mely minden rendnek malmán húzni fog)

Jegyzőkönyv

Korahajnali óra   Mint tavililiom szétnyílik az álom
Megkezdődött
Kinn még tinta-sötétség   Fülledt csend a fülemben
Gyorsan azt a bőröndöt   Tolófájások   Taxiért   Hajnalodón
verejtékezve véresen   Üres szoba fémcsövei riasztó
mész-tisztasága   Végtelen folyosó műtőszobára nyílik
Sikoltások sztakkátói a csendben   Csöpögő csapok
hűvös hajnal és rigófütty madárpirkadat
S hallani már az új hangot is   Felsírt keservesen
Négy óra harmincöt perc   Megszületett

Délutáni tea

A szállodakert szépen nyírt gyepén
teáscsészék csörögnek, pincérek
sűrögnek. Kislányom vajas-
kenyérrel, majd kockacukorral
eteti a tolakodó kacsákat
(asztalhoz jönnek, szinte kézből esznek),
szúrten süt a nap, előkelően,
és én már csak szedelőzködőben
gondolok másra, mint pl. nyitott
szennyvízcsatornákra Kalkuttában,
s hogy mit esznek a kampongok lakói
(aszály idején) Dzsakartában, Blitárban,
s hogy a természetes lassú éhhalál talán
még az El Tor fajta koleránál is kínosabb.

Türkenschanz park

(Romantikus ifjú naplójából)

Bevallván néki titkos vágyamat:
a nem-testi beavattatást, átkaroltam
és ledöntöttem egy fa alá a fűbe.
Némán szeretkeztünk. Messziről
szörnyű vonítás nyilallt a sötétbe,
idegtépő, elnyújtott üvöltés.
Üstökös-kínja szállt az éjszakában.
Kutya vagy ember? nem lehetett tudni.
Gyalog mentünk haza, mert éjfélkor
elment az utolsó villamos.

Ars poetica helyett

A költő úgy ír verset,
ahogy a fecske fészket
rak hullott szalmaszálból,
diribdarab agyagból,
mohából, tollpihéből,
hogy legyen hevenyészett
(de sokáig szolgáló,
megtartó-kiröppentő)
hajléka kicsinyének.
Világot nem teremthet,
vihart el nem téríthet,
de szavával tapaszthat,

de türelemmel rakhat
fészket egy igazságnak,
hazát egy szenvedélynek.

Vihar előtt, vihar után

Vihar előtt vihar után
hegyeken át hömpölygő fekete ár
völgyből gomolygó fehér ködök
sziklacsúcs ég tő füstölög
sűrűsödik a csönd s ha zilálja
nesz csak a távoli
fenyvesek susogása -
felhők sötét köpenyegén
s az ég torló hullámain is átsüt a fény
láttat pernyi csodát:
fentebb delelő felhők
angyali csontozatát

Tauplitzalm

Glossza egy életformához

szenvedve a világcél átkától
görnyedezve a világtaktikától
átkozva a cél végletességét
nem sejtve az eszközök végzetességét
még álmában is taktikázva
ünnepi jelszavak rongyait rázva
él az ember teszi dolgát
(sofőrje meg hajtja a Volgát)

Forgácsok

Arckép

Angolok közt angolna -
magyarna is, de nemigen hagyják.

Változat egy J. A.-sorra

ahol a lapítás a rend
mindig érzem a kénytelent

Germán vízcsap

Birodalmi sasként előugró
vízcsap
szenvtelen, fémes csillogása -
ha jól megnézed, megtalálod
rajta a szolid nürnbergi cég védjegyét.

Hommage à Čapek

újra arctalan a Közeg
arc helyett csak homlokzata van
s a közepén ágyúgolyónyi lyuk:
c r e d i b i l i t y - g a p

Nyelvöltögető

hol röffel mérik nyelvem hosszát
bokámat öregek kapdossák
- inkább kiöltöm nyelvem, így ni:
szatírárt nem lehet nem írni

Fiatal író M.-on

Kicsúszhat-e még, aki messzebbre tör,
az esetlegesség ostromgyűrűjéből?
Ugyanazok a tankcsapdák,
drótakadályok,
terepszínűre álcázott aknavetők,
illékony ellenség -
s a szemhatáron ugyanazok
a meghatározhatatlan színű halmok
bizonytalan illatú virágaikkal.

Másként. Lehetne... de hogyan?
Laza vonalak helyett mágneses erőter,
alkalmak helyett bizonyosság
(függetlenül a légköri viszonyoktól).
A fürdővízzel kiönteni nincs mit.
Kinek más veti meg ágyát, az hogyan alszik?
Maradnak a viccek, az axiómák,
a bedolgozások. Elsötétített szobákban
bágyadtan gomolygó magnózene,
s a lányok személytelen ölelései.

Egy utazó feljegyzéseiből

Ruritániában
nincsen dugó a kádban
az ülőkére nem ülnek de hánynak
káposztaszaga van a hivatalnak
otkolony-szaga a kultúrának
Kitömött vállal túlfesztes zakóban
járkál az író a szó mezején
lehajol egy darab valóságért
megszagolja fintorogva eldobja
csokrot köt harmatos művirágból
hervadhatatlan érdemeiért
még életében fölmagasztaltatik
Ruritániában
nem lehet akárki előtömjénező
csak az akinek múltja és jövője
egyaránt feddhetetlen
fontos dolog az előtömjénezés
bár nem mentesít az utóillatosítástól
Az üzletekben tolong a nép
úgy hírlik nagyobb szállítmány
szókincs érkezett
és állítólag tyé betűt is kapni
megint meg dupla vét is
hááát még hogyha lesz dugó is
meg dörzspapír s nokedliszagató
Ruritániában akkor
a közmegeledés árja mindent elönt

Anekdóta a huszadik századból

Lengyel barátainak

fontos megbeszélésre hívták
„egy óra múlva megjövök”
(mondta)
aztán se híre se hamva
tizenkét év múlva
visszatért
megjárta közben a táborokat
ahol a fagynak már nincs foga
érezstelenítve öl mint a halálsugár
ahol az emberek fakérget esznek
meg zuzmót ha van
ahol valóban Jézus teste a kenyér -
tizenkét év múlva hivatták
„sajnáljuk” (mondták) „tévedés!
itt az okmány: tévedés történt”

szerencsés flótás!
van rokkantsági járadéka -
mert milliókkal történt tévedés
de nem tud róluk sem okmány
sem ember
csak a legenda őriz meg egy csipetnyit
szétomló arcaikból

Mint skót humanista...

Mint skót humanista,
aki héberből latinra
fordít zsoltárokat; igaz,
nem az inkvizíció börtönében -
független kényelemben...
De ha annyi haszna lenne,
mint annak volt, hát
azt mondanám, megérte:
végül is fél Európa Dávidot
olvasott-idézett
(Góliát-ellenes éllel)
vaskesztyűs hadvezérek,
eszelős hittérítők,
országnyúzók, sarcolók
ellenében. Ha tehát ennyi
fennmarad utánunk,
már megérte; ha az igazat
(akár a falnak is) kimondhattuk,
megérte; ha a nyelv épült
s ép maradt általunk - megérte!

.....

De aki helyettünk is helytállt,
azzal, hogy ott maradt,
ért-e még, megért-e?

Újságolvasó

Megkeseredik szájamban a szó hová lettek a nyelv
édessége ízei? olajosan citromtalanul csúsznak a szavak
a metaforák vízben kifőttek sehol a jelzők sava-borsa
végtelen szalonnás krumplilepény a vezércikk fogaim
alatt ropog a külpolitikai kommentár saláta-zöldje
foghegyre sem elég a kis színes édeskés főzelék-íze
van a behabart műkritikának -

olvassuk hát a sporthíreket a záporoső-
zivatar s őszinte kárörömünket őszinte részvét
ezüstpapírjába rejtve a gyászjelentéseket: tekintsük
magunk halottjának a kisarcolt nyelvet tegyük
ravatalára csokrot szín pompás szitkainkból ékes
káromlásainkból hátha felül a halott és járni kezd

Szoborcsoport

a múlt talapzatán
görnyedten gubbaszt
a megkopott de újrifestett
jelen; ez van; ezt kell
ábrázolni; testtartásában ismert
képzetek lappanganak:
ilyen-már-volt félelmek,
lehetőségek, lehetetlenségek,
eszmék, téveszmék; ez a múltba
rozkodó jelen a kételkedés szobrával
szemközt, amely kifordított tenyérrel
mintázza minden dolgok hívságát
s talán még azt: mit ér
inflációs időkben papírpénz s háziáldás -
igen, ilyen szoborcsoportot
rajzol elém a távolodó közeledések éve,
amikor életveszélyesen magas
rezgésszámot értek el a nemzetközi
viszonylatban alkalmazott frázisok
s az időnyerést célzó fogadalmak

Idegenforgalmi szöveg

Mária könnye, Krisztus keresztje,
szentek foga, ujjperce, koponyacsontja -
itt látható e sok híres ereklje,
hitelüket az Egyház szavatolja!

Aranylábszár, topázzal kiverve,
jáspisba foglalt smaragd oldalborda
(a legtöbbet Bizáncból rabolta
az ájtatos donor). Kéretik e ritka
kegyhely békéjét nem zavarni, s a csendet-
rendet megőrizni. A beléptidj
csupán kétszáz líra. A d e s t r a u s c i t a .

Velence

Példa a birtokos személyrag alkalmazására a magyarban

Petőfi emlékének

Szabadságom!
- szabadságod?
szabadsága...

Szabadságunk:
szabadságotok,
szabadságuk.

Hommage

A hatvanéves Határ Győzőnek

Ki nyelvében él, nemzetében él -
maga-fundált nyelvében; mert a nemzet
tenger ígéket elvetélt s teremtet,
s lehetett tagja, ki másként beszélt,

de úgy, de érte élt; vagy felcserélt
érte köntöst, szokást, hitet s szerelmet,
érezve, most már másképp nem perelhet
sorsával, s jobb kort e sorstól remélt -

de akit más partra köpött ki a Bálna-
Történelem, ki hallgatót találna
máshol is, de hű maradt a Hanghoz,
az tornyot rak a szerteszét szavakból,
annak háza magyar, legyen bár címe angol;
és néha nagyon hasonlít Aranyhoz.

Vers lehet...

vers lehet ebből-abból
holdfehér éjszakából
dércsípett reggelekből
gyöngyházzsín-alkonyokból
és minden évszakokból
a nyárból őszből télből
legfőképp a tavaszról
a színejátszó lombok
utolsó lassú táncát
megbámuló bokorból

a város füstködéből
lűktető főutakból
fáradt sikátorokból
hol szivárványos tócsát
rajzol a szél olajból
s hol tömbházak vetése
nem fedí el a múltat:
holt viskók tört palánkok
és rozsdás régi gyárok
ormótlan hulladékát

és vers lehet belőlünk
belőletek belőlük
abból hogy belénk lőttek
és most kedvünkben járnak
hogy példát! újra példát
a borzongó világnak!
hogy e g y ember kiállhat
a tömegtéboly ellen
és fennszóval kiálthat
országos félelemben

vers lehet mindenekből -
embert szab mindenekből
az emberségre éhes
a telhetetlen ember

Paradoxon

*„fortélyos félelem igazgat”
(J. A.)*

a félelem fortélyait nehéz kitanulni
de aki egyszer kitanulta
attól retteg eljön a nap
amikor minden megváltozik
nyugdíjazzák a félelmet
a fortélyok lomtárba kerülnek
s az élet csendes lesz és kihalt
mint fürdőhely ha vége a szezonnak
s a napernyőket végleg összecsukták

Helyzetkép

ki őrtoronnyal szemben él
ki börtönre nyit ablakot
azt nem bódítja vakremény
nem vonzzák talmi távlatok

nem csábítja az utazás
mert tudja: innen nincs kiút
kőből papírból s verejtékből
épül a fellegekbe út

az ember végül révbe ér
családja öble-partja vár
s ahogy hülyül s emléket ír
csak múltja zsong mint számovár

Nyugtalan koranyár

Vízesés

ahogy a cserjelombos sziklafal
megmunkált bazalttömbjei
és kővédermedt ráncai
között csurog
és hull zuhog alá
a kétfelől egymásba omló
fátyolfüggönnyé foszló
vízesés
- örök látványba rejtett változás -
forrongó lények hűvös tetszhalála -
ennél tisztább s kegyetlenebb
arcát hol láthatod
a kimódolt időnek?

Intermezzo

Esetleges szeretők, alkalmi ölelések -
az idő áramából perceket kiragadók.
Ficáncol kezedben a síkos gyönyör,
néma tátogását olyan közönnyel nézed,
mintha nem is magadat látnád az ágyon
karok és lábak szeszélyes együttesében,
a sors eszközeként egy asszonyi testben,
amely osztozik ugyan veled, de nem akar megosztani semmit -
persze még ez is jobb a ködsüket magánynál,
ahol zenével tömöd be füled, hogy ne halld a tárgyak kérdéseit,
jobb, persze, csak a lélek háborog, követeli jussát:
jöhet még új szerelem, told félre az egy tál lencsét.

Világba zártan

Aki valaha vándorolt ki,
még a jövőre érkezett -
elhagyta, mi volt fölös holmi,
limlom, nevén pár ékezet.

De aki ma kezd csomagolni,
túl messzire már nem mehet.
Nincsen hová elvándorolni:
minden út egyfelé vezet.

(Alaposan birtokba vettük
a „szűz”, a „vad” természetet,
eltaszít magától a föld, mely
évszázadokig éltetett...)

Aki ki akar vándorolni,
jobb, ha a múltban néz helyet
magának, vagy meszkalin-szárnynon
látogat új földrészeket.

Ember, ezen a nagyvilágon
m a g a d o n kívül nincs helyed!
És ha már mítoszaid, mint bőröd
könnyedén le nem vetheted,

teremts értelmesebb világot,
elviselhetőbb életet -
hogyan ne a halálba meneküljön,
aki máshova nem mehet.

Éjfél után

Február vége. Telehold.
Tavaszzillattal tele szél.
Virág az éjben: sárga folt.
Rügy viszket ágak ujjbegyén.
S míg lágy felhőket bont a hold,
(túl életem szebbik felén)
kívánom s űzöm a tavaszt -
te jársz előttem, égi fény

Kérdések

Hát a „totomak mosoly”² mögött mi van?

Túléljük az aztékokat is?
A jaguár nem a mi szívünk tépi ki?
Sok kukorica termett az idén?

---

² A totomak indián nép volt, kb. i. e. 500 körül jelent meg a mai Mexikó területén. Emberszobraik arcán szüntelen mosoly vagy nevetés játszik.

P u l q u é után édes a pihenés?
Van még ország, hol így szól a csontfurulya?
Ahol ilyen nyakláncokat csinálnak?
Átlát a bölcs a látszatok függönyén?
Mindegy, hogy ki az úr, csak enni adjon?
A halál a zsarnokot sem kíméli?

...minden csak jelenés?

Félálom

Fuldokolva az éjszaka ragacsos masszájában,
forgolódva a fekhelyen, amely egyszerre túl kemény és lágy is,
fintorogva önnön képzelt arcmásomon, félig
ébren, félig már behúzódva az álom csigaházába,
fontolgatva a teremtés fondorlatait:
hogy az alig-csírázót miért kell megölnünk, miközben
a csendben-haldokló begónia hirtelen új levelet fon -
fel-felriadva a forgalom baljós zúgásától,
sokféle félelem ciszternája, magányos férfi,
furcsa anyanyelvén szót szóba öltögető alkalmi állampolgár.

Figyelmeztetés

„Die Widersprüche sind die Hoffnung”

A „még nem” még nem egészen „már nem”
Nem érdemes elégetni
időszerűtlen kéziratainkat
nem érdemes visszavonni
ami miatt másokat megégettek
nem érdemes úgy tenni mintha
A minthatóság tele hajszálrepedéssel
Az ócska koffer tele jövővel

B. F. huszárönkéntes levele Angliába 1915 májusában

Leírhatatlan májusi naplementék -
mindegyik más, mind másképp gyönyörű.
Ha mennem kell, most szívesen megyek.

(...mikor a rózsaszín lazac-színűbe játszik át,
s a szürkés-kék belefoszlik a kékbe,
egy kardhal-csontváz lassan átlebeg
s belevész a sugaras ég vizébe)

Jövő héten indulok a frontra.
Már lélekben mindentől elszakadtam,
de tireátok gyakran gondolok.

(Ültünk a fűvön, csak egy-egy csésze koccant,
körben égtek a rododendronok,
a házban valaki zongorázott -
még most is hallok azt a dallamot...)

Lovam fejére rózsákat teszek,
s így virágosan indulok a frontra -
ó, leszek-e még újra köztetek?

Lenszkij áriája

Több mint huszonöt éve már, hogy G., a lengyel
költő lakásán először hallottam a J e v g e n y i j
A n y é g i n t: kinn rozsdásodni kezdtek a lombok,
ősz volt, s én tele reménnyel és tárgyaltalan izgalommal.
„Hová tűnt el a tavasz arany napja?” kérhetném
én is (jóllehet ősz volt), mert még Varsóban ért
G. halála (szívroham) s temetése (a Powazki-ban).
Azután külföldre utazott Anyégin, s mint tudjuk,
hosszan bolyongott (hogyan feledje Olgát s a halott Lenszkijt?),
s amikor visszatért, Tatjana már... de hisz mindez
ismeretes, megírta A. Sz. P (lásd ott). És íme, annyi
év után, felcsendül újra a panaszos „kudááá...”
De most már nem elvont és megfoghatatlan nekem
Lenszkij (Csajkovszkij?) bánata. És talán azért is
jegyeztem meg akkor ezt a dalt, mert tudták sejtjeim:
huszonöt év múlva már lesz mire emlékezni,
tűnődve tűnt időn - hová is lett, hová?

Még nem

Egy percre csak, kiszálltam Debrecenben
újságot venni, vagy valamit inni,
s hogy visszanéztem, indult a vonat.
De az állomás félig üres volt, nem olyan
szellős-huzatos peronok, meg tömeg, mint a
nyáron, inkább a Paddingtonra
emlékeztetett. S hogy elment, hát menjen

az a vonat, legalább (megírta F.)
tudom, hogy ez még nem az é n v o n a t o m,
nem vár még fényszavú léttől zengő kupolacsarnok.

Bergengócia megéneklése

Cs. Szabó Lászlónak

Kihaltak a bölények és velük
a tollas indiánok. Kiszorultak a konkrét,
a lelegelhető vadászmezőkről.
Kellett a föld, a víz az új telepesnek,
akinek zagyvaság volt csak a régi szó,
szélben foszló törek a sámán éneke...
Mások ma már a módszerek. Oly egyszerű,
s oly nagyszerű a civilizált képlet.
Ki szisszen föl, ha egy csuport,
egy iskolát, egy helynevet
széjjeltapos - „az élet”?
Botok helyett tessék fémét faragni,
kénfüstöt, ízes cementport harapni -
fortyog savak ezer vegyülete!
Vár az ipar, szorgos rézbőrűek,
vár a nagy üst, ugorjatok bele!
Áldjátok hát a Technikát, a szentet,
hogy belőletek új embert csinált,
és zengjétek balzsamos zengzetekkel
hazátokat, a szép Bergengóciát!

Ilyenkor

október vége felé
amikor csurgatott méz-színűre vált a roppant
királyi terebélyű gesztenyefa
a Király kollégiuma előtt
rezesedik a naspolya lombja
s lecsupaszul a kicsiny fügefa is
nem takargatja tovább a szerény termést
ilyenkor őszi fordulóján
újra hallom a kürtszót
a messziről felzengőt
pár perccel mielőtt a menet
és történelmünk legönfeledtebb karneválja
megindult

Emléksorok egy áldozatról

Nagy Imre emlékének

Utca nem őrzi nevét, mosolya is már fakulóban
régi felvételeken, s bár vannak még, akik érzik
készsorítás-melegét, s idézik utolsó
hátrahagyott szavait, az újonnan születettnek
ő már csak adalék, túl egyszerű, köznapi két név
Meg kellett halnia: így kívánta a százcselű végzet.
Sértett démonok engesztelésére vére kiomlott,
s kellett a test a habarcsba, az alapozásba, amelyre
a relatív jólét csálé Dévavára fölépült.
(Ingatag falain, aki látja, olvashatja az írást:
„Kaparj kurta. Ne szólj szám, s nem fáj a fejünk.”)
Utca nem őrzi nevét, s aki szólna ma róla, csak így szól:
nem e világra való volt ennyi naiv bizalom.
Él mégis, túl szavakon, most és minden időben,
mindenütt, valahol pár magyar összehajol.

Az „Új Minerva” szálloda leírása

Csatornaparton áll, homlokzata
ütött-kopott. Túloldalon vastag betűk
hirdetik a „Leidse Courant”-ot. A sarkon
az úttest fölszedve, most javítják.
De kerülj csak beljebb, meglátod,
mi csuda hely ez. A fogadóteremben
előnt a kalmár bőség: faragott bútorok,
karos gyertyatartók, roppant bukéták illatos
rózsákból (a hónap december), tengeri
csaták metszetei, a széles ablakban
kitömött madár (szajkó? seregély?),
szecessziós burájú állólámpák, kék csempék
szavatolt delfisége. Nehéz fűszerek illata vegyül
markáns, megbízható sajtok szagával.
Üvegházi meleg a szobádban. Hurutos
csövek örök harákolását hallgatod. A portán
ragadós mosolyú öregasszony. Kinn esik.
Éjjel harangjáték ébreszt és az álom
lengőajtaján ki-be járnak Tomaszewski
kecses mímesei: eltáncolják megint
a bűnbeesést számos változatban.
Meztelenségük csillog, mint a hó.

Légbőlkapott topográfia

„A desert country near the Sea”
(Shakespeare)

ahol a viceházmesterek és a vamzerek
tanítanak filozófiát
ott a filozófusok
éjjeliőrök lesznek az állatkertben
ahol az államnak félni kell
Arisztoteléstől
ott megszűnik az objektív valóság
a poshadt mítosz ege alatt
még a besúgók is farmerekben járnak
az összevont szemöldök ege alatt
a természet-évek nyers jövőt zabálnak

Kirke vendégei

Nézd, milyen szomorúak, akik
ettek a hatalom tányérjából,
ittak az önkény poharából
- hogy megváltozott az arcuk!
Birkafejek, kövér disznópofa,
hiénaorr látszik a tükörben.
A szabad hajóst gyakran vihar úzi,
cserepes szájjal áhít ivóvízre,
de ha kisüt a nap és nyugodt a tenger,
saját arcát nézi a vízben örömmel.

Aki másnak vermet ás, avagy a forradalom exportja

Iljics éppen a könyvtárba indult amikor
Nagyezsda éppen befejezte a mosogatást amikor
egy elvtárs berohant
Ezután a meglehetősen felindult Iljics így szólt:
„és mi lenne ha néma svédnek adnám ki magam?”
„vagy ha beszereznék egy sötét parókát?”
de a németeknek (vagy Martovnak) jobb ötletei voltak
Két óra alatt fölszámolták a háztartást
(a zürichi könyvtár máig is keresi
Jack London egyes műveit)
majd leplombálták a vasúti kocsikat
nem is volt semmi baj csak a kis Róbert
egy négyéves kisfiú lépte át a krétavonalat

„Macht nichts” mondták a német tisztek és mosolyogtak
tudták hogy a kocsiban halkán ketyeg egy időzített bomba
néha vakarózik vagy a szakállát simogatja
föl-alá járkál a lyukas cipőben
de holnap fölrobban tőle a pravoszláv Oroszország
cárostól bojárostól hajlongó muzsikostól
Róbert ha él még 67 éves
ha él még ha nem vészett nyoma a tisztogatásnak
nevezett iszonyú országos dzsugasviliben
vagy később az imperialistából
hirtelen igazságossá mosdatott háborúban

Öreg költők

Az öreg költők néha félelmetesek
máskor meg nevetségesek
mint aszott vámpírok saját
kikent múltjukon csüggenek
Máskor meg mintha üvegfal
venné őket körül (ezt próbálják
zihálva túlharsogni)
Az öreg költők iránt
csak akkor enyhülnek meg a fiatalok
ha szépen el tudják játszani
az „öregkor” című tragikomédiát
Akad olykor egy-egy nagy alakítás
Füst Milán
Ungaretti
T S. Eliot
(csak azokról beszélek akiket magam is láttam)
Egyébként igazán nem érdemes
habókos aggastyánnak lenni
aki bibliai átkokat szór egykedvű ifjak fejére
noha volt idő (mondják) amikor még
pogány jó verseket írt

Téli táj, vonatról

Kékesen gomolygó felhők
alatt öbölbe csorog a fény.
A nap rőt cintányér az ég peremén.
Előtte: hófehér mezők,
s egyetlen fekete ló
riadt vesszőfutása
lecsupaszult, haragos fák közt.

Nyugtalan koranyár

Túl sokat esett ezen a tavaszon.
A kertben a bokrok alatt elszaporodtak
a fekete, házatlan csigák,
a repedésekben a kiéhezett pókok,
s a pipacsok feje is úgy hull alá, mint
tönkről a kivégzetteké -
lenyesett ágak, letarolt füvek roppant kupacban égnek,
keleti szél huhog át a házon minden éjjel,
s nem tudni, Káposzta-Birodalom reszketeg főmandarinja
a dicső Nagy Káposztafej
mikor indítja el hernyó-falanxát
a fehér-pirosban pompázó szomszédos kertek ellen.

1981

Memling-kép a gdański múzeumban

Krisztus a torlódó égen
át ívelő szivárvány
tetején ül és ítél -
lába a földgolyón.
Jobbra tőle a szentek,
s az éppen-üdvözültek,
kik frissen ondolálva
előbújtak a sírból,
s áttetsző üveglépcsőn
haladnak fölfelé.
Balra a kárhozottak:
kicsavart végtagokkal
vagy éppen fejreállva
hullnak a sziklamélyben
fortyogó rőt pokolra.
Középen vértés angyal.
Mérleget tart kezében:
a serpenyőt lehúzza
egy jámbor üdvözült,
s hiába dobja testét
(mint rúdugró a lécre)
a másik serpenyőbe,
akit a bűne húz.
Az arkangyal nyugodt.
Arcán izom se rezdül.

Mint molnár, kinek tisztje,
hogy kimérje a lisztet,
ő embereket mér le
a végső örletésre.

**Ez n i n c s,
ezt nem l e h e t szeretni**

Furcsa országban jártam:
az üzletek előtt az emberek
hosszú sorban várták a semmit,
az újságokban a cikkírók
egyenletesen rágták a semmit,
a gyűléseken a szónokok
ráolvasással éltették a semmit,
a lakásokban a polgárok
a képernyőről itták a semmit.

De már (ebben az országban) nincs,
aki higgyen a Semmiben.
Mindenki hisz valamiben.
Mindenki vár valamit.
Hiába? Nem hiába?
...Furcsa egy ország.

Egy csokor Baranya

Weöres Sándornak szeretettel

Ág Csarnóta Garé
Maráza Áta Szemely
Ellend Keszü Pereked
Jágónak Oroszló Bogád
Kölked Pócsa Kökény
Kisvaszar Gödre Feked

Átmenetiség

gyerekkorunk élménye a körúti átjáróház
titokzatos eltűnések színhelye
jut eszembe arról hogy „átmeneti
korban élünk” amikor nemcsak a kabát
átmeneti de az érények értékek
lakótelepek és a politikusok is azok

Csakhoggy semmi sem olyan állandó
mint amit ideiglenesnek vélünk:
Ali budai basa
vagy a helytartótanács
a közös véderő
vagy az objektív nehézségek
különben is: ki tudja honnan hová megyünk
a fejlett micsodából a fejletlen mi a csudába?
minden jól elgondolt célnál
szebb az élet aranyfája

A nyolcvanas évek

A helyzet rendkívüli. A helyzet:
az egyhelyben biciklizés pokla.
Valahol messze
újabb színpalakat emelnek.
(Idehallik a kulisszatologatók
vidám eszmecseréje.)
Mind ragyogóbb a méz
az egyhelyben taposók orra előtt
elhúzott madzagon, s a dörgedelmek
is egyre drámaibbak.
Nemcsak az ornitológusok, a problémák is
begyűrűznek. Minden oldalról.
Gondoljuk meg: az i l y e n biciklizés
nem serkent kiváló teljesítményekre.
Le lehet ugyan fogyni tőle...
Le is fogyunk. Most jön a
kényszer-karcsúsítások kora.

Benyovszky-dosszié

Ez a tizenhét sebből vérző Móric Ágost
ez a bolserecki fennkölt száműzött
ez a Kotzebue-val bélelt senki gróf
aki a S z e n t P é t e r é s P á l fedélzetén
cetolajban főz hódbőrt vacsorára
és kiköt egy álm-Japánban ahol arany ananász
érett pomagránát és vendégszerető alkirály
várja az európai (ördögöt!) az eltikkadt hajóst
ez a gyarmatárut regényesítő proto-Jókai
- Haupazingó az én foglyom - mondtam a harc után
- egy hajaszála se görbüljön meg!
(Huapó vert aranyai sajnos Mária Lujza
ajándék-órájának a sorsára jutottak)

A mandarin nem győzött csodálkozni
hogy egy magyar nemessel áll szemben
aki egyenesen Kamcsatkából érkezett
Makaóban (Nobel-díjasoknak nem ajánlott hazardjáték)
drámai fejlemények:
Afanázia Nyilov kisasszony
visszaadta lelkét teremtményének (vagyis nekem)
Wynbládt pisztolyokkal hadonászott ezért
bezárattam a kertbe Pár óra trópusi esőtől
teljesen szétázott bocsánatért esedezett
A m p a n s z a k a b é koromban
egy nap 29 ökör torkát kellett elvágnom
(az apósom jobban csinálta volna)
majd vérszerződést kötöttem a Rohandriánokkal
a nép örömrivalgott és egész éjjel hentergett holdvilágnál
Adósságaim később arra kényszerítettek hogy
az I n t r e p i d-re szálljak és meghatározott mennyiségű
rabszolgát szállítsak a Zollikoffer és Meissonnier cégnek
szerencsére közbejöttek a franciák
egy jó kis ágyúgolyó s így vége szakadt az egyre gombolyodó
mesének³

Elképzeltem sétát a székesfőváros utcáin

Ahhoz, hogy a Rákóczi útra érjünk
végig kell menni a Thököly úton
a Thököly út pedig sajnos tévút
mert jól indul ugyan de aztán
hová visz? a Keletihez
A keleti megoldás nincs ingyére
a bánatos tekintetű Thökölynek
de nemigen van választása
a Bethlengáborutca le van zárva (aszfaltozzák)
Így aztán hiába üzenget a Nyugatiba
egyre késik a párizsi gyors
de még a versailles-i dilizsánsz is
Meg aztán fogytán a törökméz meg a tökmag
hiába nyomja a sódert Thalykálmán
Na és a Rákóczi út?
az is belemegy a Kossuth Lajos utcába
de bele ám

---

³ A fenti szöveg „gróf” Benyovszky Móric XVIII. századbéli utazó és kalandor igazi vagy költött életrajzi mozzanatain alapul. Az orosz fogságból szabadult álgrófot állítólag a madagaszkári bennszülöttek ampanszakabé-vá, vagyis egy törzsszövetség fejévé választották. Később, miután Madagaszkár gyarmatosítására vonatkozó javaslatait egyetlen nagyhatalom sem karolta fel, elesett a franciákkal vívott tűzharcban.

Három száműzött egy útvonalon -
adj' Isten szabadság volt szerencsém
ilyen ez a magyar történelem

Társalgási gyakorlatok

(Egy Viktória-korabeli angol-magyar nyelvkönyvből)

1.

Én boldog vagyok.
Te kevély vagy.
Ő szerencsés.
Ő (nő) szép.
Az élet rövid.

2.

Baljóslatú külsejű ember.
Pompás bajusza van.
Egyik szemére kancsalít.
Kitanult gazember.

3.

Mélakórban szenved.
Ön pápista színben van.
Kevés remény van az életben maradásához.

4.

A bú emésztette el.
Felesége elosont egy fiatal hadnaggal.
Lónak és asszonynak sohasem lehet hinni.
Az öröm könnyeit sírta.

5.

A világító bogarak nappal
redves fában tartózkodnak,
éjszaka pedig
szerteszét bolyonganak.

6.

Biz a farkas azt megeszi
aki magát juhvá teszi.
Kardélre hányták őket.
A nép előbb-utóbb
fel fog támadni elnyomói ellen.

7.

Milyen az idő?
Az idő komor.

Körkép, 1982

Erre a világra biztosan áll
az Édenkertben hallott axióma
- ó élni élni mi édes mi jó ma
fogy a tömény szesz folyik az ital
forduljon föl aki nem fiatal
A házgyárakból ömlenek a házak
a sódergyárakból a méltatások
odafentről a kitüntetések
(ki nem tüntetett az már kitüntetett)
Villog és ragyog a sok kirakat
nem veszthet soha a helyi csapat
mint vásári vattacukrot gyerekek
habzsolnak ragacsos közhelyeket
Bár érdemdús személyekkel tele
mozog az idő páternosztere
s aki tegnap még drága bácsi volt
ma a múlt testén árva hullafolt
a Császárbá csak háltni jár a lélek
de lám örül még harsány térzenének
Mi az örök? amit megettél-ittál
elszeretkeztél - már az élet titkán
ne törd fejed ne okoskodj hiába:
csapj föl öcsém fogyasztónak
gondot szöggre akasztónak
miért is mennél az Ú-Es-Ába?
ha jól forgolódsz majd hamar beleillesz
e vakmerő (és így szép) új világba
minden létező hiánygazdaságok
legeslegjobbikába

Több mondat az adott helyzetről

Hol zsarnokság nincs,
attól még lehet zsarnokság,
meg akarnokság -
nép, melyet önutálat férge rág,
el- és visszavágyódásé,
ahol szinte minden kimondható,

kivéve az alapigazságokat,
ahol majdnem mindent meg lehet úszni,
kivéve az alaphazugságok
hallgatólagos elfogadását...
Ahol a felemáság: életforma,
mert f e l e - o l y a n s á g szavatolja.
Hol zsarnokság nincs,
mindenki szem a láncban,
a lelkes önáltatásban,
s a méltatlankodásban:
„de hisz nálunk már/még
nincs zsarnokság!”

A Názáreti

A szakadt tekercsekről nyolcszáz
keresztrefeszített zsidó üvölt:
családjukat szemük láttára
vágják le, tapossák szét a győztes hóhérai.
Alekszandrosz Jannaioszhoz képest
ki volt Nagy Heródes? Kontár gyermekgyilkos.
Saját fiait is megölette, igaz. De a m a h h o z
képest, számszerűleg? S ki volt őhozzá képest
Antipasz, Galilea királya? És ki Antipasz
langyos uralma idején az a P. Pilátus
elé hurcolt szelíd bolond, aki azzal vádoltatott,
hogy „mágus”, meg hogy „uralomra tör”?
Tűzvész forgószelében vergődő vadgalamb.
De másfelől:
kicsiny toboz, melyből erdő sarjad,
hűvös forrás, a történelem sivatagában
bukdácsoló milliók szomját oltó csodavíz.
S arc, olyan megindítóan e m b e r i,
hogy nem vehetjük le róla szemünket.

Meditáció a végső formaváltásról

Kezdetben testünk: állapot s jelmez is.
Egyen-hetykeséggel takart
sürgető kihívás a világnak.
Még minden szervünk egyfelé figyel.
Rikító díszletek a fák, vizek,
s a kristály csúcsok is.
A magány hús odú más testek erdején,
s a jövő messziről zúgó hatalmas vízesés.

Ötven felé, mikor az én-tudat
megszokta már a test vegyes igényeit,
hevét-fagyát, nehézkes forttyogását,
tűnő hetvenkedését, múltó fájdalmait -
ideje már ilyenkor továbbgondolni végre
a lélek dolgait.

Az elrajzolt öregek pillantásait fürkészsze
próbáljuk kitapogatni azt, azt a kötelet,
ami a m o r s b o n a révén
talán majd a szabadba,
a tágabb régióba, mindnyájunk otthonába
vezet, ha elvezet.

Aki már „járt” ott, mondja: a lélek elrepülne,
mert fényre néz az ablak,
a szellem fénybe vész -
de lehet, hogy az agynak
utolsó szép csalása,
önnön vigasztalása: ámítás az egész?

Az igazat csak odaátról látni.
De erősítsen addig meg a hit.
Míg élünk, s van hitünk, szüntelen kell keresnünk
az igazságot, a mindennapit,
s azt is, amit
a lélek majd végül o t t megismer, s magához igazít.

Emlékeztek?

Emlékeztek a napra, amikor az újságok égtek?
Keserű, nyirkos ősz volt akkor is.
A láng lassan elválasztotta egymástól
a népet meg a szabadságot.
Maradt a lehetségekkelrosszabbis,
a hajjaj-de-még-mennyivel-rosszabb-is-lehetne!
Azóta az emberek kihízták ruhájukat,
vettek pár négyszögölt Felsőgödön vagy Érden,
távoli tengerpartokra járnak nyaralni -
viszont
az újságot csak félszemmel olvassák,
nem gyúlnak tőle lángra, el sem égetik
(hacsak nem begyújtáskor) és figyelmük
horgára nem akad más csupán a sportcsukák.

Kinn és benn

majdnem elaludtam a hajnali vonatot
majdnem lemaradtam a szélütött mezőkről
ahogy dérféhéres füstölögtek könnyű ködben
s a kastély parkjáról ahol fácánok foglyok
rebbentek el az autó kerekei elől
a tágas szalonról ahol átható nézésű lordok
szeme pihen arany kötésű könyveken meg a szűz királynő
nagyon rég ittfelejtett vadászkesztyűjén
- visszavágytam az éjszaka meghitt barlangjába
ahol bársonyos dombokon araszolhat a kéz
a forró lehelettől szinte lángot vet a párna
s az öt érzék angyalai fölszállnak allelujázva
szigorú téli hajnal
hozott fagyos világra

Hivatalos lista a keletre deportálandókról, Litvánia, 1940

(avagy adalékok egy elmebaj kórtörténetéhez)

Ügyvédek, tisztek, hivatalnokok;
mensevikek, trockisták, volt párttagok;
menekültek, csempészek, anarchisták,
és természetesen: a nacionalisták;
a diákszervezetek összes tagjai;
más országok állampolgárai;
papok, sekrestyések, templombejárók;
a Nemzetközi Vöröskereszt alkalmazottai;
személyek, akik valaha jártak külföldön,
személyek, akik kapcsolatban vannak
külföldi diplomatákkal,
személyek, akik leveleznek külföldi rokonaikkal,
személyek, akik külföldi cégeket képviselnek;
földbirtokosok és vendéglősök;
szakszervezeti felelősök;
bankárok, börtönőrök, eszperantisták;
filatelisták.

Halina, 1960

(H. P. emlékének)

Lengyel télikertből Manhattan sziklafalára
átplántált fehér orchidea -
kelyhe tele finom remegéssel
de szára végén már az enyészet
szüremkedik keserű nedvvel fölfelé

Harminc éve, avagy hogyha ezt J. V. Sz. sejtette volna...

harminc éve még mennyire másképp
néztem a világot
illetve a világ nézett engem én csak
léteztem benne sajgó öntudattal
kusza vágyakkal és egy csomó fiókban lappangó
verssel Kb. ez idő tájt lehetett hogy E.
(vagy inkább Ö.?) félrehívott
és szigorúan megrótt a Gorkij-fasorban
mivelhogy verseimből *n e m d o m b o r o d i k k i e l é g g é*
a szocializmus építése Lám hova jutottunk
mióta elhallgattak az érces tenorok
„a fő-hö-höld és a te-hen-ger”
és József bácsit fölravatalozták
(ugyan ki él még abból a díszőrségből?)
E. (Ö.) közben (versekért) börtönben is ült
aztán kopasz Corso (korzó?) lovag lett sőt
nemrég a Hajdúságban szőrös-hippi-tolmács
mint mondják étvágya s létvágya változatlan
Én meg itt élek szépséges-csipketornyos-
taláros-sokbiciklis *K é m h i d á n*
egy nem létező ország misztikus költőit
és lehetetlen vágyait tanítom angoloknak
hol ananászt hol fácánhúst eszem
s bár nincsen és már nem is lesz hatalmam
új rügyet hajt még az én birodalmam

Utóirat egy utópisztikus filmhez

- vajon valóban csak a marslakók
parancsára törik be ajtód
a rohamosztagosok
vagy csak azért hogy bebizonyítsák
nyugodtan rádtaposhatnak

szétverhetik bútoraidat
elhurcolhatják feleségedet
- vajon csak a marslakók követelik
hogy szeresd őket tiszta szívből
és áldozz vért velőt energiát
ennek a nagy bolygóköziségnek
- vajon csak a marslakók miatt
juhászodsz meg a képernyő előtt
s leszel láthatatlan pásztorok kezes
könnyen terelhető barmocskája

- köszönjük hogy megnézted ezt a filmet
köszönjük hogy gondolkodsz rajta
köszönjük hogy hiszel benne
az ember nemcsak tárgya
alánya is lehet sorsának

Varsó, 1984

Egy nap

Egy nap alatt is mennyi indulat!
Egymásból kicsiholjuk. Lányom lázadása
(pengéje) jelképes, de a félelmek mögöttes
valódiak. A kicsi ember meg
mindenért üvölt - így mondja el, hogy
mennyire retteg minden változástól.
Mindenki azt kívánja, hogy csak reá
figyeljünk, hogy bújjunk bőribe, hogy
„fogjuk a kezét” - s a miénket ki fogja?
Csüggedten nézünk föl, a csillagokra.

Hold van, hold nincs

Múlt éjszaka jól elbújt a hold.
Kerestük a gyerekekkel, de az eget
felhőkárpit fedte és így csupán
ívlámpát találtunk hold helyett.
Kora reggel a konyhából kinéz és
„nézd, apa, ott a hold!”, kis kezével
fölmutat oda, hol szinte moccanatlan,
a virradatba nyaló messzeségben
lebeg a hold halvány szellem-alakban.

Ahol...

ahol a beszélgetéseket jelenteni kell
a külföldiekkel - mert külföldiek
s a belföldiekkel - mert belföldiek
ahol a Róma-maszk alól kilóg egy kis Bizánc
maffia-főnök-császár tapsoltat zsoldosokkal
ahol a jöttmentek mondják meg ki a jöttment
kapcát mos a paraszt Sosemvolt Óceánban
ahol hétepcsétes titokként vigyázzák a múltat
(minél múltabb a múlt antól-annál gyanúsabb)
ahol a jégszekrényeket ki kell kapcsolni hogy
legyen elég áram a deficit iparnak
ahol már minden jegyre megy az igaz a hazug egyre megy
az ország lassan tönkremegy és félelem igazgat

Szemműtét

A műtét után
sötét szemüveget raktak a népre,
hogy ne bántsa szemét a fény,
hogy megtanítsák újra l á t n i .
Divat a sötét szemüveg:
ezt hordják a tábornokok is.

Útleírás helyett

Nem kell személyvonaton utaznod, hogy megértsd:
mi itt a helyzet. Hogy már régóta nem számít az állam
pufajkás rohamrendőreivel, szánalmas csalétkeivel, bűzös
(információs) csatornáival; leértékelt ígéreteivel
és teljesíthetetlen terveivel. Hogy itt a Káosz az úr:
minden szétesőben, penészedőben, koszba-fekáliába süppedőben.
Hol itt, hol ott lovagol át a vidéken Hiány herceg
igen fakó lován, idejükkel bókolnak néki alattvalói.
A hajdani koronázó város
merő por, ősi házain roppant repedések, lombjain
ragacsos lepedék, pinceboltjai beomlóban.
Még száz év, mondják az illetékesek, és minden
újra szép lesz. Addig az emberek
munkát mímelnék, meg életet, szórakozást, szerelmet,
egy olyan bódulatban, amelyből
sem szép szóval, sem korbáccsal kiverni őket nem lehet.
A mélyben még lávaforró mondatok buzognak,
s ünnepeken közös imádság pajzsa véd a gonosztól,

de a mindennapokra cseles hurkokat aggat a gond,
s mint a tetőket a füstköd, az emberek szívét
ellepi sűrű közöny.

Krakkó-Cambridge, 1984

Széljegyzet Nagyezsdához

- S miért gondolod, hogy boldognak kell lenned? -
kérdezte Oszip Nagyezsdától. Voltak pedig boldog
óráik, perceik, de sokkalta több, amit a félelem

úgy átítatott, mint sűrű vér a gézt.

Oszip élete ráment a lírára; Nagyezsdáé
arra, hogy bebalzsamozza a líra törékeny testét,
s könnyezve felmutassa. - Mi várható mégis
ettől az országtól? - kérdezte egy francia látogató 77-ben.

Nagyezsda csak szerény reményeket táplált: hogy majd
ágyban, párnák közt lehet. Nem ötvenfokos fagyban.

Csodákat nem várt - a tetszhalottat föltámaszthatja még
egy földrengés, de a tajgán nem nő pünkösdi rózsza,

betonból nem nő kardvirág, s a fiatalok

már szinte visszakívánják a z i z g a l m a s h a r m i n c a s é v e k e t,

amikor még nyugodtan nézett a jövőbe

a sima homlokú, izmos hentes-állam,

mely letaglózva minden más véleményt,

magán-hitet és magán-életet

parasztmilliók csontját főzte bele szörnyű kondér

ínséges levesébe.

Álom, 1986 márciusában

azt álmodtam hogy fölvettek az egyetemre

igen ám de orosz-lengyel szakra

márpedig én ebből a szak(os)r(e)alitásból

nem kérvén elkezdtem hajtogatni

hogy nekem csak a lengyel kell CSAK A LENGYEL

amiért halott nagybátyám ingerülten

elmondott ennek-annak

hogy jobb belátásra bírjam

egy dzsúdó-fogással lerántottam a heverőre

nevetéssel palástolta zavarát

„no nézd a bűdös kölyke!” de aztán legyintett

hagyta hogy intézzem ügyeimet

járjak mentesítésért a minisztériumba

Pedig hát még álmomban sem voltak illúzióim

a kelet-európai összefogásról
(minden ország KÜLÖN FOGÁS
az ingyenc történelem asztalán)
különben az is megálmodhatatlan
meddig döglődnek és mikorra
rohadnak szét gangrénás birodalmak

Szomjúság

Mint cseppkövön csöpp lassan
alágömbölyül, s ha teljes már, lehull -
így csurran bennem a líra.
Vizet fakasztani rutin-sziklából,
mihaszna Mózes, nem tudok.
Sivatagi napok: csikorog a homok
fogaim között, a torkom száraz, akár a tapló.
Építsen más délibáb-oázist, nekem
a valóság suttog cserepes szájjal,
a karaván, ha kínnal is, halad,
s szomjamat remény csillapítja:
hogyan hull majd, igen, cseppenként hull
nyelvemre a líra.

Kihalófélben

Izsóruul még vagy ezren,
lívül fele annyian -
s a nyelvészek szerint
már csak vagy húszan
beszélnek vótul.
Így hát a szegény vótok
már csupán szinte voltak:
éltek-éldegéltek,
míg lassan ki nem haltak,
s az élőkre rá nem nőttek
a holtak.

Almátlan Édenkert

Almátlan Édenkert -
félreértették a szöveget:
nem termett benne alma.

Mit adhatott Ádámnak Éva?
Illatos, érett fügét,
rózsaszín, hasadt gyümölcsöt.
Vagy ezermagvú, fanyar gránátalmát;
zárt és teljes az, mint a halál.

Almátlan Édenkert -
szétnyílt füge,
kettészelt gránátalma.

Jelenet a Taknan hegyekből, 1855 őszén

A csatatéren groteszk pózokban hevernek a hullák.
Csönd van, csak a távoli csúcsok fölött
dördül néha egyet az ég. Szitál a köd.
Hatezer orosz maradt örökre ebben a völgyben.
„Allah hatalmas!” - énekli a müezzín, s a török
közkatona fejükkel földet érintve mondják az imát.
Iszmail pasa sétál a csatatéren. Meg-megáll,
lehajol, megnéz valamit közelebbről - érem az;
kibetűzi, hangosan olvas:
„A magyar lázadás leveréséért”.
(Ezek itt veteránok.) Iszmail pasa,⁴
Karsz vár gyaur parancsnoka Zugosra gondol,
visszadobja a bajszos halottra az érmet,
s ő, akit ritkán látnak csak nevetni,
most egy szívből jövően nagyot kacag.

Képek egy lengyel városból

Milyen modern új templomok!
de szürke egyen-otthonok -
itt reped, amott dől a fal,
lágylankát hulladék takar.
Csenevész bokrok, satnya fák,
sok gyerek, elnyűtt kismamák;
autóbuszokból dől a füst
- a folyó este színezüst.
S a fekete torony alatt
két áthurkolt kereszt-alak
mementóul, hogy ez a nép
néha nem félti életét...

---

⁴ Iszmail pasa: Kmety György 1849-es honvéd tábornok. A krími háborúban a török hadseregben szolgált, a keleti fronton több győzelmet aratott az oroszok fölött.

S rajta az évszám, mely nekem
megváltoztatta életem.

Poznań

Idill

Áttetsző, gyöngé fényben
egyetlen rózsá nyílik.
Bókol a napraforgó:
súlyos fejét lehajtja.
A paradicsom érik;
a szőlő már beérett.
Faragott orrú gálya,
megrakva gesztenyével,
az ősz lassan kiúszik
a nemlét tengerére.

Weöres Sándorral a Paksi halászcserjében

Lassan minden kiállítási tárgy lesz a múlt múzeumában.
Az a szellős este is, amikor Budán
Sándorékkal ültünk a zsúfolt halvendéglő
zsibongó kertjében. Mintha zene is
szólt volna (cigányok húzták?), és én,
aki egész délután ittam fönn „a telken”
apámék, meg az Új Gazdasági Miacsoda egészségére,
most Sándorral kell hogy koccintsak, míg ő
kicsit kihívón, somolyogva kérdi:
- mi van, Gyurkám, hát velem nem iszol?
és csak nyelem, nyelem keservesen a jó bort
Sándorral; és most már tudom, helyette is, hiszen
később, Londonban, már nem volt szabad innia.
Szegény, italtól-eltiltott manócska, iszom most
újra egész-ségedre Sándor! arra, hogy amíg csak nyelvünk
verset, frissen gyöngyöző bort, édes pannon
hárslevelűt, csöngői vöröset terem,
dús műved megmaradjon.

**Tengeri út leírása,
A. D. 1664**

Bethlen Miklós uram emlékére

Ez az utazás nehezen feledhető:
postahajóra szálltunk (kissé már hajótöröttek)
nyolcan vagy kilencen, s egy darabig
jó úturak volt, noha borongott a tenger -
de hirtelen villámlott jobbról és akkora
szélvész kerekedett, mint ítéletnapon.
A hajósok is, mi is, okádtunk, ahogy csak
kifért a szánkon. Kicsiny hajónk meg réceként
fölhágott a dühös hab csúcsára s onnan
le egy mély völgybe, majd megint a habbal
fölfelé. (Én meg, mint lovas nyeregben,
a hullámokkal emelkedék s ereszkellék.)
Ha a hajós nem vonja be s futtatja
csuda fortéllyal a vitorla istrángját, bizony
ottmaradunk. Szörnyű volt nézni is.
Így csak imádkozám, s Istenre bízám magam,
majd befekvén a hajós szűk ágyába, mély
álom szállt reám. Miként Jónásra egykoron.
Egyszerre érzem, költ a hajós, s úgymond:
„uram, megholt a szél”. S amott a lámpás,
az már a portus, Istennek hála, már Calais.

Egy XVI. századi magyar zarándok emlékeiből

A Szinai hegyen jártamban
megnéztem Szent Katalin jószagú csontjait
ittam a monostor forrásvizéből
- Mózes itatta hajdan itt Jetró juhait -
a kalugyer atyák vörösborral kínáltak
a ferencesek menlevéllel láttak el
(hálából loptam nekik egy szikladarabkát
Salamon király egykori templomából)
Ó Jeruzsálem jókat ettem-ittam benned
jól tartottak a kürtös kollegák
- ha tudták volna hogy török ruhám gyaur szívet takar! -
jártam az Olajfák hegyén is
s megálltam ott
ahol Krisztus sírt
Jeruzsálem előrelátott sorsa felett
Most Járfaluban annyi év után
rád gondolok ó Jeruzsálem
Buda már a töröké de Te
bennünk világítsz mindörökké

Márai hazatér Párizsból

rongyos gyerekek fejkendős öregasszony
pállott hőségben hűgyszag „cukorkát-cigarettát!”
vonatablakból elmarad az ország -
de jólvanezígy mégegyszer jólvanezígy
nem vár senki ne is várjon rám senki
az Oktogonnál megállítom a taxit
gyalog vágok neki a pesti rengetegnek
az emberek feltűnően jól vagy rosszul
vannak öltözve nagyon kevés az autó
lompos villamosoknak hallani csörtetését
poros ez a város kopottas szomorú
neon-csecsebecseit kihívón mutogatja
de mégis az enyém övé volt ifjúságom
most itt fogok élni írni itt vagyok hazatértem

Kóborló vasárnap F. Jolánnal

(Dsida Jenő emlékének)

Árnyasan álmatag nékem már nem lehetett a monostori erdő
mire én láttam más lett piszkosabb és ó be kopárabb
oda vitt ki mégis egy nyári vasárnap
a busz kettőnket F. Jolikával
- ő aki hajdan kedvese volt a drága Jenőnek
ifjúkorom csoda-költőjének már kifakultan
vékonyan és öregén (nekem úgy tűnt) bár alig őszült -
véle buszoztam ki végig a hosszú monostori úton
s már ottan az erdő gyérlevelű fácskái alatt
ettük meg szendvicseinket Jolánka mesélt
a drága Jenőről akit már annyi sok éve
Házsongárdon kriptá takart mesélt a megélt
s titkolt szerelemről (vagy ha nem az volt
régí viszonyról) míg a kíváncsi ifjú ki voltam
telefüllel hallgatta ezt a csak neki megnyíló mese-forrást -
„rossz lány vagy Violám csacsi és bizonyára parázna
mégis telve tevéled a lelkem” ezt sem
gondoltam valaha hogy egyszer még itt csücsülök Violával
s hallgatom hogy felidézi költőnkkel mikor itt járt
s bár a Jolánka akkor mint nő nékem „öreg” volt
hagytam hogy fűzze a szót kérdezhettem én is akármit
erdei piknik után léptünket úgy szaporáztuk
hogy hamarost odaérjünk a forráshoz mit a költő
úgy szeretett és ittam én is a mennyei vízből

Szent János kútjából és az a víz az olyan volt
hogy még évtizedek múltán is érzem az ízét -
ó ez az augusztusra eső nap nem tűnhet feledésbe
kit felidéztünk nemcsak a Költő volt aki Erdély
számos csillaga közt is tisztán egyszeri fénnel
szikrázott ragyogott aki zendült ég citeráján
de a rózsás arcú fiú szomorú szemű ember
drága bohém aki hajdan kérte hogy emberi voltát
s emlékét őrizze volt szeretője és az ki
húsz év múlva csodálja majd pedig ötvenhat-hét
évvel később messzire tűnt lényét hexameterben idézi...

Szentkuthy-kivonat

minden merő kulisszaépítés
csavart balusztráda meg esztráda
angyaltollak és Psyché-frizurák
az őstermészet borzalmainál
csak a szerepjátszó harlekin izgatóbb
Paracelsus őszirózsával társalog
míg a kapucinus zsázsa ríkoltozik
a püspök megadón nyújtja f a l a t j á t
és Lukrécia csecsbimbóit megáldja
a vágyakozás tortás gömbölyűségét
ízlelgeti a haldokló király
„a vége mindig szökés vagy lemondás”
nem tocsogás felhevült ölekben
minden a miliő hisz illó a gyönyör
s örökkön szép a hibiszkusz-virág
...mind újabb bojt díszíti kardomat
mind újabb álarc fedi el arcomat

Malomidő

Pesti anzix

(Petri Györgynek)

Hull a falról a vakolat -
hová lett a nemzettudat?
A régít elvitték kicserélni
még tavaly, a Felvonógyártól;
azóta csend van és gyalog
kell fölmászni az ötödikre-hatodikra
(zihálnak is eleget a népek)...
Közben meg körös-körül egyre rondább
tömbházak nőnek ki a földből,
zajos és torzsalkodó lakókkal,
ki-ki a maga nyelvén ordibál
szidja a Zúristent meg a Köjált.
Be kéne menni a házmesterhez
és rászólni: „Janó, maga marha,
nem látja, hogy a lépcsőházban
már majdnem ledőlt a karfa,
s ugyan mi állhat még az okosnak,
ha a galambok a fejünkre fosnak?”
Potyog, potyog a vakolat;
elkelne egy nemzettudat.

Példamondatok

(Szenci Molnár Albert *Új magyar grammatikájából*)

Szűkölködöm pénz nélkül.
Könyvemet hagyom gazdámnak zálogba.
Csudálom ez világ állapotját.
Kevesen mennek bé a szoros kapun!
Mi újság Budában? Semmi.
Bagoly is bíró barlangjában.
Bővelkedik Erdély arannyal, búzával, borral.
Vegyétek az tudományt inkább, mint az aranyat.
Nem minden botból léssen beretva.
Senki sem szolgálhat két úrnak.
Féljed az Urat, ki téged teremtett.
Hamuvá léssen az mi testünk.

Erdélyi író naplójából (1835)

Ó, hazám, mikor lesz vége
a kínos aggodásnak miattad?
Derengsz bár néha szép reményt,
sugárzol szebb jövőndőt,
s oszlani látszanak fellegeid.
Majd újra beborul az ég,
robajjal zúg fölötted vad vihar
mindenki komor, nyugtalan,
hiszen minduntalan
a zsarnokság újonnan kigondolt fortélyá
riaszt föl álmainkból...

Aimez-vous Csáth?

Aki ezt nézi - beléréved,
aki olvassa - belecsáthul.
Élvezetből van csak az élet,
számtalan színes villanásból.
Közepén Józsi. B r e n n e r w e t t e r !
Egy lepke hímportalan szárnya.
Átvérző festék. Együtt, ketten.
A nő húsába belevásva.
Nem lesz belőle örök próza,
csak egy unott gavallér póza,
meg egy önmagát felélő árva
kikezdheterlen legendája.

Lelet

nemrégén mamut-lábakat találtak Magadánban
egy mamut behemót-nagy talpait
30 ezer éve taposta ezekkel
a hómezők dermedt ösvényeit
de nem erről híres Magadán nem erről
hanem a mamut-táborokról
ahol a csákánnyal kivájt földben
százezrek fagyott tetemén nő a gaz
múzeumba kerül a mamut-maradvány
de mi lesz azzal a pár óriáscsizmával
amit (hány éven át is?) egyre csak őrzött s fényesített

Pang elvtárs a mamut-szemöldökű vezér
(a szobor elszáll a csizma megmarad)
de lassan vége a jégkorszaknak és
ha ez az ünnepélyes cammogás véget ér
kimászhatunk az őslény végbeléből

Májusi üzenetek

A környéken amerre dolgozom
fával bokorral úgy barátkozom
mint régi ismerőssel éppen nyílik a
lilán lobogó szűz magnólia
és rózsaszín forgókkal megrakott
vadgesztenyék állanak silbakot
az utcára kihajló szagos ág
jázmin volna? nem: narancsvirág
s illatzene újra májusi tánc
virágzik az édes az édes akác

Fuga temporum...

Kőcsipkét s rózsát csipkéz az idő,
elmossa a császár képét a monétán,
nemcsak gránitot porlaszt: kedélyes emberevő,
csüggesztő az a kép, amit roppant tükre elénk tár.

Lombokat lobbant s perzsel az idő,
esői elmossák a fanyar októberi pompát;
fordul az év, s a tél tömlőcéből kisegít ő,
mikor a tulipánok nedves szirmaikat kibontják.

Kézcsók

Amikor a pelyhesállú Franz Josef
(hol volt akkor még a Ferencjóska!) Varsóban
kezet csókolt atyai barátjának, a cárnak,
hálából, hogy az „európai béke védelmében”
beküldte seregét a rebellis tartományba...
Az ilyesmit nehéz elfelejteni.
(Különösen, ha áll még a Hentzi-szobor.)
De húsz vagy harminc évvel később,
amikor már a „Szép Akasztott” mondta meg
Bécsnek: hogyan politizáljon,
és folyt a koncelosztás, a vasútépítés,

- kit érdekelt még az a varsói kézcsók,
meg a Világosig vívott békeharc,
s az Újépület udvarán a bitófa...
S bár csínján kell bánni a történelmi analógiákkal,
vegyük észbe: mi maradt végül Kakániából?

Darázsjárás

Darazsak mindenütt, mindenütt,
szállnak a kézre, a nyakra,
szállnak a húsrá, a habra,
a dinnyére, a barackra,
a tányérra s a palackra -
hogyan zümmög, dong apraja-nagyja.
Hová lettek a méhek,
a tücskök s a csöpp katicák?
Darázs-sereg vonul a nyárban,
ránkzúdul falánk falanxa,
minden gyümölcs beérett -
eljött a darazsak napja!

Ötvenhat karácsonyán

Sejtjük még csak, pedig már tudhatnánk:
nincs vissza út. Az újságok sívár,
kihalt városról írnak, hol a hó-
vattázott éjben néha fegyver ropog.
Itt meg a Regent Street egyetlen óriás
ékszerüzlet és a fényes utcakőre
angyalhalként ömlik a „csendes éj”.
Meg vagyunk hívva Andriszal Eppingbe,
angol családhoz. Pattogó kandallótűz
fogad és pulykasült, meg zanzás-ódon
puding (bár ehető, mert szesszel öntözik).
Táncolunk később és a félhomályban
hosszan csókolózunk a két formás házilánnyal.
(De nem velük alszunk, csupán melegvizes palackkal.)
Otthon még nem kezdődtek meg a nagy
lefogások, még van írószövegség, de rosszak
a jelek, nem tudni (csak sejteni), mi várhat:
ránk Oxford, otthon maradt barátainkra
Fő-utca, Vác, segédmunkási státusz;
csüggedt, sötét karácsony ez, az utolsó,
amit (fél-lélekben még) Magyarországon töltünk.

Álomkommentár

Hideg szorongás. Már megint
elfeledkeztem arról, hogy. Ennek
következményei lesznek (lehetnek).
Börtönbe vetnek érte, vagy pedig
fölrobban ez az aláaknázott kert,
amit a nyugalom kedvéért
beültettek fréziával meg tulipánnal.
Anyám, az álmok nem hazudnak?
Nem; csak átrendezik ingatag
és néha gépies köznapjaim, azt-
ami-van, és amit általában
kívülről nézek, mert azonosulni
csak azzal tudok, ami teljesen
az enyém, amit átéltem, s így nem
adalék, percnyi szerep, és nem álom.

NOSZFeratu ünneplése

megjött itt van a NOSZFeratu
nagyot szól mint egy hajóágyú
maga a név mert más a vásznon
zokogni kell az árva bárón
aki vámpír - s boldogtalan
(akkor boldog ha dolga van)
sápadt arcán véres a festék
nagyon szeretné ha szeretnék
szívből szán minden elnyomottat
de éles foga mély nyomot hagy
a nyakér táján s hol az aorta
(az élet - hej! - nem dobostorta) -
de NOSZFeratu prosperál
mindaddig amíg áll a bál
és amíg ő az ünnepelt
kinek sok széplány lépre ment
(s ki nem hagyhatom ezt az élcet)
boldog a balga áldozat
ki a HALADÁS érdekében
NOSZFeratutól kaphat AIDS-et

Mondóka

Kevés a sírásó,
rövid a szalonna.
Tepsiben vár a halott
a végtisztességre.

Mint fagyasztott pulyka
vár a végső torra.
Deszka lesz a párnája,
föld a takarója.

Azon töprenkedik
a didergő lélek:
hová leszen menendő,
van-e másik élet?

Nem sajnálja koszlott,
levetett gúnyját;
valami fény felé
próbálgatja szárnyát -

röpülne, ha tudna,
már nem tér-időben;
megtérne az Úrhoz
önszétröppenőben.

Annus mirabilis

Végül minden fennkölt gyilkos szobra ledől
s a tapson-hízott Nagy Ember képe lemállik a falról -
végül az emberek kart-karba öltve
táncba fogódnak az utcán
s úgy kiabálják: fatökűek, lejárt az idők!
Te pedig, aki véstjósító huhogással
mindig a még rosszabbat vártad,
hunyorogsz most mint sápadt pincelakó,
akit szembe kapott a roppant déli verőfény!

Címszó egy képzelt lexikonból

C s ő d: kis afrikai ország (bár lehet,
nem is afrikai, csupán egzotikus).
Lakói tömblakók, üres, kietlen,
építményekben élnek, ahol
nincsen konyhakert, de még az ablakban
muskátlí se, csak dohos, kopár kamrák,
üres vízcsapok, no meg mosolygós

mellképek, tenyérszalaggal.
A lakosság úgy negyven-ötven éve
menetel egy (arányosan távolodó) Kánaán felé,
mind sivatagibb klímában. Főbb
terményeit exportálják. Kulturális
tevékenysége: megénekli, amije nincs.
(Pl. a -ság, -ség végű főneveket.)

Ami a sportteljesítményeket illeti,
azok is vannak, különösen
a lejtőn fölfelé sziklagörgetésben
értek el máris szép eredményeket.
Az ország pénzneme a f r u s t r a t, ez
aprópénz, nagyobbra váltható:
ezer f r u s t r a t egy teljes c s ő d ő t ér.

Malomidő

„Isten malmai gyorsan örölnék.”
(Márai Sándor,
1956. október 23-án)

Isten malmai gyorsan örölnék
Isten malmai lassan örölnék
mert ki a megmondhatója
hosszú-e vagy rövid
az a fél élet harminchárom év
a konokul remélt igazságtevésig
ami egyszerre sok és kevés is -
mindenesetre közben a lisztből
(amit finomra öröltek a fenti malmok)
a mi fejünkre is jutott egy marékkal
mire halottainkat sírba tegettük
csöndben megderesedtünk

Szép tavaszi nap

Milyen sugaras-szép tavaszi nap! A bozótban önfeledten
trillázik egy pacsirta. A levegő még hűvös, de a tél hófoltjai
már-már eltűnőben. Jön az őr, s mondja: „Szedje a cókmókját! Indulás!”
Tiszta papírba csomagolt heringet, kenyeret, cukrot vételezünk. Vonatra
szállunk, s a börtönvonatban zötyögünk nyugat felé. A kocsí tetején vágott
nyíláson át látom megvillanni Szmolenszk kupoláit. Elhagyott állomáson
áll meg a vonat, belőle furcsa kis autóbuszba szállítanak át. Az ablakok
ugyanis - be vannak meszelve. Egy pillanatra azért látom kétoldalt a fel-
tűzött szuronyú katonákat. Miért ez az igen nagy készültség, s hová, vajon
hová visznek bennünket ezen a szép, hűvös tavaszi reggelen?

Rémálom

Mint villám, álmom tájait
látomás hasította át:
halottak, tömérdek halott!
Fehér komputer-bábuk
irdatlan sötét mezőn.
Tudtam azt is: Szibériában.
Ömlött a könny a szememből -
kiket sirattam s miért?
Ó, annyi halott! fehérek,
a szénné égett erdő előtt:
sápadt kisgyerekek, kiterített
férfiak, nők, csecsemők.

1989, június 3.

De mortibus...

Nagyon halottak a rég-halottak.
Csak az élők gyors eltűnése fáj -
a holt, kit nem ismertünk, olyan távoli,
mint Caracalla, mint Ogotáj.

De aki nemrég ment el, annak is
hányszor gyújtunk gyertyát egy évben?
Tudatunk alatt szikkad sok halott
a sivatagi feledés hevében.

Századvégi krónikás panasza

„A Föld klímájának egy-két fokos felmelegedése
drámai következményekkel járhat.”
(Újsághír)

Melegszik a világ, egyre melegebb lesz,
De mikörülöttünk minden ridegebb lesz.

Ellepi a tenger a jó kikötőket,
Feléli az ember a termő mezőket.

Afrika? kiszikkadt; Ázsia? ínséges,
Amit összehordtál, Európa, kevés lesz.

Halak kipusztulnak, a barmok elhullnak,
Az énekesmadarak többé nem dalolnak.

A savak, a lúgok, a gőzök, a gázok
Szétmarják az erdőt, kikezdi a házat.

Szélviharok szántják az üres tereket;
Nincsen aki szánjon foszló embereket.

Az áruló

(új változat)

bonyolult lett az élet
manapság -
már árulónak lenni
sem kifizetődő

dühöng a megtisztulási
láz sebesen forognak
nyelvek és köpönyegek
az újságok félrebeszélnek

a korábban tisztelt
K.-ról kiderült
hogyan rosszul kezelte
pénzét nemzetközi részvényei
egyre zuhannak számadáskönyve
lukacsos mint az ementáli
nem készült fel
a számadásra

a múlt ködéből fölmerül
az áldozat mosolygós arca
és íme látni:
az áldozat mosolya többet ér
mint a rómaiak összes légiója

(nyilvános névsorolvasás
egy napra országos a gyász)

az ősz K. „a régi jól bevált”
módszereket hiába hajtogatja
a türelmes ápolónővérnek -

az elvtárs nem érti mi történt
az elvtárs a múltban él
de a múlt üldözi nem hagyja élni -
az elvtárs már nem él

1989 júliusában

1968 augusztusa

Lehetetlen visszatérés. Lehetetlennek hitt,
mégis titokban előre tudott-sejtett:
rekkenő nyárban, a pozsonyi vonattal.
A hajdani műterem tágas lakószoba -
de már J. alig van, csak roncsa önmagának.
Találkozás a hajdani baráttal -
(de már a második mondatban belédmar).
Feleségednek szokatlan a szerep;
egy éjjel, társaságban, dühösen összekaptok.
Másnap V. izgatott telefonja ébreszt:
bemondta Bécs, a blokkcsapatok
ma éjjel bevonultak. (Prága! Prága!)
Hírzárlat, többnapos. De minden utcán
„Magyarmünchen” szól, kétszeres hangerővel.
A félelem szinte tapinthatóan
sűrű a levegőben, pedig forró a nyár
és áll az édes slágerfesztivál is:
„Amikor én még kis srác voltam...”
Másképp képzeltem, másképp képzeltek;
de aki eddig elítélt szökésem (menekülésem)
miatt, most megrendülten mondja, szemlesütve:
„jól tetted, hogy elmentél, hisz ez így nem élet - „

Önkritikus nyilatkozat

„A tudatalakítás terén bizonyos fokú
lemaradás tapasztalható.”
(Egy román politikus)

a tudatalakítás terén lemaradtunk:
egyesek még látnak
csillagokat (az égen) és nem csak akkor
amikor pofozzák őket
egyesek még hisznek abban
hogy egy ország fűthető (télen)
s néha melegük lehet az embereknek
anélkül hogy befűtenének nekik
(a rendőrségen)
egyesek nem arra büszkék
hogy a nép rajong vezetőiért
és minden adósságunkat kifizetjük
(még ha éhen döglünk is belé)
hanem arra hogy átvészelik
ép bőrrel megússzák ezt a dicsőséges korszakot
ahol a Jóreménység fokától messze hajóztunk

Megalománia havas csúcsai alatt
a trák lótuszevők boldog szigete felé

1989

Csontvázak a szekrényben

Csontvázak végtelen sora a földrésznyi birodalom szekrényében:
Augustównál kezdődnek, végződnek Vorkutánál...
Eláll a lélegzet a pusztá gondolattól.
Torkunkban roppant vérturha ez a múlt.
Ki nem vallja be kínzó köphetnékét?
Sajnálják, vagy vállalják, amit tettek, nem a pikkelyesbőrű
veterán gyilkosokat kell megnyugtatni, hanem a fiatalokat:
rajtuk (is) múlik, hogy szembenézvén a jóvátehetetlennel
érdemesek leszünk-e egy (még) jóvá tehető jövőre?
Az emlékek keserű sarát dagasztva, caplatva, szitkozódva,
kijutunk-e még a kövezett útra, a civilizáció fényes tereire?

Karácsonyi üzenet

Vihar karácsony napján - villámlik kinn s mennydörög.
Fekete felhők lógnak, torlódnak fejünk fölött.
Szeretet ünnepe? békésnek bizony most nem mondható:
fegyverek ugatnak Délen, Gonosszal harcol a Jó.
Mert itt van, eljött végre a Népek Új Tavasza,
fennhangon zenghet a szellem rég-elfojtott igaza:
nincs olyan csoda-eszme, amely a bűnöket megszenteli,
nincs olyan ember, aki a népet egymaga vezetheti.
Nem tudni, mi jön, mi jöhet zsarnokok veszte után,
de már nem ámít többé vak-délibáb-Kánaán.
Magunkat tisztelve másban próbáljunk élni ma itt,
továbbadva a kétezer éves örömhír szavait.

1989 karácsonyán

Egy közhely felvezetése

- Mindenütt jó, de legjobb... Igazán jó mindenütt? Az idegennek, a menekültnek, a hontalannak? Annak, aki egy fogkefével meg egy szál könyvel zsebében kelt útra, hogy az elhazudott világot magának fölfedezze átvágva magát a nem-tudás bozótján...
Módosítsuk a mondást: mindenütt l e h e t j ó (is), ahol boldogulsz - ubi bene, mondták a régiek, ibi patria. De ez a „jó” föltételes, a létforma meg skizofrén.
No jó. Hát hol a legjobb, ha nem otthon?
De mit jelent az otthon, édes úr?
Ahol biztonság van, egyenletes meleg, anyámtyúkja meg búboskemence, és a nagyszülőktől öröklött komód
- biztonság van? ki-ki nyugalomban? - ahol nem kopog át a csövön zord lakó, mert gyermekeid szörnyen ricsajoznak, és nem jöhet be pecsétetes papírral a Hatóság, mert éppen kedve szottyant kis lakhelyedre. (Negatív örömök.)
Másrésről világos: hát ott a legjobb, ahol a világ közepe mi volnánk, hol mint elvarázsolt kastély belsejében minden, minden körülöttünk forog.

Egy közhely lebontása

Ha ezt a szegény X. megérhette volna...
Akkor most mi lenne? A nyelv grimaszokat vág önmagának.
Mi lenne? ugyanaz, ami van, benne egy olyan X-szel, aki már tudja, amit akkor még nem tudhatott.
Na és? Másképp halt volna meg? Vagy kevésbé?
Ha belőlünk csak „egy rakás minerálé” lesz (vélte Csokonai), az akkor már nem szenved a nem-tudástól, akkor (nekünk) édesmindegy. Ha pedig a lélek tovább él, akkor valahogyan „tudja” mindazt, ami azután történik. Csak hát érdekli-e? Engem alighanem hidegen hagyna az egész földi cirkusz, mással lennék elfoglalva ott fenn, ott lenn, ott kívül, odaát. A lanyha lelkezés az élők dolga; a holtaké - befelé hallgatás.

Démonhiány

(Hankiss Elemérnek)

Amióta a Sátán szenteltvízben mosakszik
és feloszlatták a pokol légióit -
nincs kitől félnünk. Közben egyre-másra
alakulnak az ördögűző egyletek;
minden van itt a kék szűzmáriás
lobogótól a propátriásig, sőt helyenként
még a Belzebúb Megtért Fiainak Ájtatos
Közössége is zászlót bontott. Tele
kegyes káromkodással a város. Tele
tömjénnel és hitvitával a tévé. Tele
vizionáló barátokkal a sajtó. Már
csak annyit kéne tudnunk, ki húzza ki
az országot a sűrűsödő szószból,
s ki lesz a következő Mindennek-Ő-Az-Oka,
kit kiáltunk ki közakarattal Új Ellenségnek.

Egy képeslap hátuljára

ledőlt szétesett a vasfüggöny és most már
„szép szűz imába foglalom neved”
minden újságot lehet kapni postán
nemcsak jóváhagyott sajtótermékeket
megnyit a szexbolt prosperál a c a u c h e m a r
képben és szóban már mindent lehet
s londoni csáblap ingerlőn kínálhat
szép magyar lábat s magyar kebleket
(a hölgy neve és munkahelye is ott áll)
pártoljuk hát az ipart s kellemet
mert mire jó a diplomád okos lány
ha fél világ bámulja seggedet

Halotttetők

Európa egyes részein még ma is
dívik a halotttetetés:
a megboldogult kedvenc falatjait
kirakják a sírra lábasban étel-
hordóban vagy csak úgy tányéron
most 1990 nyara van Nyugtalan
koranyár (ahogy egyszer megírtam) most is

és íme folyik a látványos halotttetetés
A Kárpátok Hajdani Hérosa jókat zabál
fiatalok húsából összetört csontjaiból
s utána konyak helyett cigányok véré
hörpöli meg szakállas tüntetőket
feketén vicsorgó zombiként folyton feljár a sírból
és rekedt hangon nyöszörgi:
még még még adjatok ennem!

Álom és valóság

rózsalugasfüggöny mögött
nyugtalan vadállat mocorog
széles szavannákról álmodik arra-iramodásról
ahol gazellák szaga s bűvös okapi-szag kísért

de hogyha vége szakad az álomi rohanásnak
a vadállat lomhán feláll nyújtózik odasétál
az ajtóhoz ahol nemsokára beadják
bőséges fejadagját

Egy élet hozadéka

azt mondják részben török származék
de azért erdélyi is az istenadta
és az anyja az derék bábaasszony
Enyeden tógás diákként tanít
majd bujdosni indul tudományokért
ez az „igen olvasott és legtudósb” ifjú
ki jól forog a német udvarokban
s bejegyzí neki nevét a kis Frigyes
(a majdani Nagy) meg az angol érsek
sokfélét próbál szóval kereskedik
aztán meg borral (ál-tokajival)
emellett Vitrinfia „Lelki életét”
fordítja Francofurtumban hol tékája
nagy volt s háza fényűző
(kölcsonpénzen) E nyughatatlan
ember ezután visszatér és módosabb
urakat próbál levágni Még
szóbaáll vele mindkét könyvgyűjtő Ráday
de azután a dicsőségnek vége
évekig koplal és szűkölködik
magában lappang tollatlan bagoly
míg végül Pápán kegyelemkenyéren

Weöres-mozaikok

kő virág állat
manó tündér angyal
néma angyal alszik a kőben
lelkes kő repes az angyalban

hová lett a viharosan vidám
    Gondvána
a mélyen töprengő
    Atlantisz
a hasznosan cselekvő
    Európa

az új aranykor megálmodója
nyakig ül a Vaskor sarában
és menüetteket füttyörészik

A nyár foglyai

rácsos ablaknál állok ritka eső neszez
megcsap a nedves toboz fanyar illata és
hol van a forró nyár? hol a fügeevés?
maholnap minden csak az ősz emléke lesz

vallat fukar idő: hol van tálentomod?
hová dobálod el aprópénz-perceidet?
már-már álladig ér a derűs semmittevés
ki költi ki helyetted megfogant verseidet?

mint Adynál e tájon is átsuhant az ősz
tompán dörög az ég most is Mougins fölött
s míg kártyavárait építgeti az ész
a félelem előnti hús-vér-csont börtönöd

la Roquette sur Siagne

Megint október

Tarajos felhők húznak az égen át,
a rózsaszín lassan szürkébe fordul,
szeles az este. Keleten szálas
esők suhognak.

Október tele baljós huhogással.
Első hetében vértanúkat visznek
akasztófára, bomlott huszártiszt
üvölt a várban.

Tizenötödike szörnyű bohózat.
Hiába lépne az agg admirális,
nincs, ki kövesse. Olcsó bitangok
kezén az ország.

Hogy aztán - szinte mint a mesében -
feltündököljön az a keddi reggel,
mikor a Város megtelt jóreménnyel,
új üzenettel.

A magyaroknak szép lett ez a hónap.
Tisztára mosott mindent az a dátum.
Soha, míg élsz, el ne feledkezz
huszonharmadikáról.

Glossza egy felhíváshoz

a múltat nem törölték el végképp
az egykori elsőpróket
most söprik el az útból
de azokat se végképp mivel
a világnak ezen a részén
úgy látszik megszűnt a „végképp”
(bár tart még a ráérős söprögetés)
a jövő: bizonytalan térkép
a jövő: baljóslatú vérkép
átmenet egy maláriás lázálma
és Le Corbusier hűvös nyugalma közt
de még mindig jöhetnek a loboncos csólakók
meg a kokain dróton-rángatott rabjai
akik aztán megpróbálják majd
a jövőt végképp eltörölni

A kogik⁵ üzenete

Ifjabbik testvér, öcsénk, jól figyelj!
Kik élnek a messzi hegyekben,
üzennek neked a kogik.
Haldoklik az Anyaföld!
A világ szívében élő érzi:
kihagy az érverése.
Mindent fölástál, öcsénk, mindent
kiszaggattál a földből.

---

⁵ Columbia hegyei közt élő, a nyugati civilizációtól elszigetelt indián törzs.

Felhasogattad az Anya testét,
beszennyezted szépséges arcát,
kivájtad ragyogó szemeit.
De most már nincs tovább.
Gondold meg: elfogy a víz,
fogytán az eleség és mind
nehezebben kapunk levegőt.

Talán még nem késő; állj meg,
szállj magadba, hisz te sem
lehetsz meg az Anya nélkül.
Változtass rabló életeden,
óvjad, ami még megmaradt.
Maga az élet a tét.

.....
Ezt üzenik bátyáid, a kogik.

Harmincöt éve...

harmincöt éve élek kinn   hihetetlen
35 évet Dsida már meg sem élt
(én is voltam szívbeteg ezért
gondoltam rá most ebben a percben)
35 éve néztük az égből Angliát:
narancsos sárga zöld a lámpa lenn
mindenki mosolyog s mindenki idegen
édesen bűg a „kis virág” s a ház előtt
a gesztenyefa hófehéren ég
és estefelé trillázó harang
párizsi húsvét első pénzemen
Marcel Marceau s csodálatos Rodin
de Magyarország ül a szívemen
s amire felocsúdnék vége már
Oxford a gondtalan kor elröpült

Századvég

ez a századvég számvetésre jó
hasad az állami tudat
hová lett a tavalyi hó
Szarajevóban leapadt
még van elég ennivaló
s lebontották a Nagy Falat
de máris új ribillió

dudvázik kertjeink alatt
s hiába emberi a szó -
roncsolják titkos sugarak

Születésnapra

sokadik éves lettem én
s nem meglepetés ez csupán
lírai reflex (után-
érzékes költemény) öngalvanizált
békacomb bánatos
okarina amelyen Boccherinit
játszik a sors az eddigelé még b o n a
szép derűs tavaszi nap van
nem érdem hogy ezt megértem
bár több hazát adott végzetem
csak egy bőrben éltem

A forrásnál

Erős forrás, te gyöngyöző patak -
rejtett neveden szólítalak!
Messzire hajtott egykoron a vágy,
hogy meghalljam a nagyvilág szavát;
láttam tűzhányót, jártam tengeren,
hol vízezüstöt nap csilláma ver,
eljutottam a roppant fenyvesig,
ahol maga a Csöndóriás lakik;
de utaztamban nem feledtem el
a varázsigét, amit csak nekem
szabad kimondanom. S ha közben el-
múlt is sok év, a forrás megmaradt -
pezsgő vizébe mártom arcomat.

A kísérleti állat dilemmája

A kísérleti állat fölébred.
Nyugtalan. Mozgatja orrát meg fülét -
épek, és a fejéből sem lóg ki már az a drót,
amin át sokkolták. Eleség van elég.
A laboránsnak nyoma veszett.
És - nem, ez nem lehet igaz! - nyitva
a ketrece is. Az állat feláll,
körbejár, szimatol és egyre fél.

Hát vége, vége lenne mindennek?
Tovább már nem szurkálják, nem figyelik?
Mire volt jó igazából az egész?
És most mit kezdjen magával?
Hová menjen?... Csak szűkül és szorong,
s előtti egy m á s f a j t a félelem.

Nem olyan

ül és szipog a feleségem
azt mondja nem olyan mint régen
nem olyan semmi sem olyan
az élet zavaros folyam
amibe kétszer belelépni
tudjuk nem lehet nem a régi
bár vize hajdan sem volt tisztább
csak úgy láttuk (idealisták!)
sodort az ár de ellenében
tempózni sohasem volt szégyen
s a hullámok bár elcsitultak
nem tudjuk mit hoz a holnap
csak az a biztos mást mint régen
- de mégsem gomba nő az égen

Lerakat

csak a jelszavak változnak néha
ebben az egyre növekvő
ócskavas-lerakatban
ahol normává lett a selejt
és az alkalmazottak tisztességéből lopnak
pállott a csend
roncs eszmék rozsdásodnak
köröttük egyre nő
a képzelgések csalánja
a tévhitek csorbókája
és az erőszak kemény (s még milyen?) tövise
már a kerítésig ér

Kérelem Anabielhez

Zavarodottakat orvosló angyal Anabiel
viselj gondot az árva tartományra
ahol Rip van Winkle kései unokái
úgy tesznek mintha a naptár
fél évszázaddal korábbi dátumot mutatna
ügyelj rá hogy a háromszínű léggömbök fesztiválja
meg a nagyapák tömjénszagú délibábjai
ne zsongítsák el a földi paradicsom
üdvtanában csalódottakat
koppints fejére Anabiel
a zagyva hangoskodóknak
akik korábbi lapításukkal nem számoltak el
de most leszámolnának mindenkivel
aki csak élt és dolgozott
úgy ahogy tudott
ahogy lehetett

Temetések

Első tudatos emlékeim egyike
egy pazar temetés. Ezt egy Rákóczi úti
lakásból, orvos barátunk ablakából
néztem, úgy, hogy fölállítottak
és fogtak a rácsos ablakban, amit éppen hogy fölértem.
Lenn méltósággal hömpölygött a gyásznép,
és a zene, amit játszottak, komor volt,
gyászolók díszmagyarban, bakacsinos koporsó -
kit is temettek? Alighanem Gömböst.
De a temetett személynél fontosabb,
hogy ez az (első) emlék képzeletemben
a történelmet összefűzte a léttel:
ez a nép mindig temet. Hol hosszú
száműzetéséből megtérő Kossuthot,
hol Adyt, önvádoló Telekit, Rajkot vagy Nagy Imrét -
s tízezreket, akiknek neve sincsen.
Bár le kell rónunk a múltnak adóját,
ideje lenne már a gyászt levetnünk,
s azt nézni: mitől lesz élőbb az ország.

Relativitás

Nem hull a férgese, sőt:
sütkérezik a bágyadt napsütésben.
Kívülről még tündöklően piros,
s csak egy parányi pötty jelzi sima bőrén
a mind mélyebben furdaló halált.
De azért ez az alma - attól függ,
honnan nézzük - lehet még gyönyörű is.
Pillantásunk már-már beléharap.
(Míg nesztelen levelek hullanak.)

Különös üzenet

„Koporsóba lehetőleg ne tegyünk írógépet” -
nem lesz már szüksége rá a megboldogultnak,
pláne, ha hamvasztják. (Mi ez a „pláne” itt?)
Alig hagytam el álmom vidékeit,
már térképezném. Csak persze máshova
teszi a hangsúlyt az álom, mint a praktikus,
de elég gyengén strukturált valóság.
Miközben itt gépen kopogtatok,
lelkek indulnak hosszú vándorútra -
kiket ismertem s szerettem, olyanok...
Segít vajon az utolsó kenet?

.....

- Ne temessétek el írógépemet!

Számadás

olyan sokáig voltam távol
messzire önmagamtól
de az is lehet hogy kettészakadva
valami bódult holitt-holottságban
sehol sem igazából -
most lassan magamhoz térek
vagyis vissza régi-magamhoz
bár benne van ebben rengeteg hazajárás
merítkezés a gellért mélyvizében
szaladgálás pesten barátkozás budával
töprengés azon hogy tudnék-e még itt élni
s ha igen milyen nyugodtan
most kijavítom az álmok piszkozatát
átfogalmazom a lét imperatívuszát

- itt csak akkor kell élned ha tudsz
s halnod ha magad is úgy kívánod
testvéred minden jóakarátú ember
bármely nyelvet beszél is
de szóljanak bármilyen ékesen magyarul
nincs közöd agyaros gyűlölködőkhöz

Cambridge, 1992

Változat egy Berzsenyi-témára

forr a világ ó nagyon is forr a világ
tengernyi benne a gond de búsulni
ezen nem érdemes inkább segíteni kéne
de hogyan amikor mind ádázabb a föld
lakói közt Erynnis szelleme amikor Boszniában
nőket gyermekeket égetnek elevenen
a nemzeti? a nemtelen törzsi düh bujtogatói

amikor a közösen megművelt kertet

nem akarván

szétosztani inkább egymás torkának esnek
a széthúzó szomszédok akik aztán hidegvérrel
ledöfik egymás családját elhajtják állatait
sóval hintik be háza helyét mikor
s hogyan lesz vége az ördögi körnek?
a retorika az igen az virágzik mindenütt
meg a percnyi fegyverszünetek

- mint az erős dohányos

fogadkozása hogy ő bizony nem gyújt rá
s kibírja addig amíg más nem teszi -
forr a világ ó saját levében fő a világ
mi ha lehet maradjunk ki ebből a forrongásból
nehogy halászlé legyen belőlünk bösi üstben
vagy pénzes turisták csípős

(de milyen betyáros!)

gulyáslevele mázas edényben

Őszi magánbeszéd

Őszi magánbeszéd⁶

Dércsípett almák fanyar édességét
dicsérem most, ebben a lassú őszben,
mikor a kristálytishta levegőben
(amit csak néha szennyez avar- vagy rózsefüst)
hallani vélem vadludak gágogását,
s az autópálya tompa zümmögését,
ha függönyszárnyat lebbent könnyű szél -

dércsípett almák fanyar édességét
kell dicsérnem, hiszen ha jön a tél,
milyen emlék melenget majd titokban?
Ha vallanom kell, hová tartozom,
elmondom: abból adtam, amit hoztam.
Az almafát meg nem tagadhatom.

Remény

nárciszlámpák fehérlenek
az esőtűzdelt félhomályban

űrcsatát játszik két gyerek
zölden villódzó álvilágban
Kalibán rakétát ragad:
leszámol most a kultúrával
ózonrésen át dől a nap
- higgyünk az ésszerű csodában:
hogyanokánknak is jut hely
a jövő rezervátumában

Arckép

(A hatvanéves Horváth Elemérnek)

Nem művelt pogánynak,
ki Plotinoszt olvas hűvös éjszakákon;
római veteránnak,
távoli harcok cserzett bőré centuriójának -
ilyennek látlak.

---

⁶ Salvatore Quasimodo-émlékdíjas és Ada Negri-díjas vers.

A sokéves csatán
más elvérzett; te nem.
Pannon szellemed óvta,
s megtartotta a limeszek kincses nyelvét
(engesztelő, bűvös ráolvasásra)
ha már nyakadat adóba
be kellett adnod „a nem egészen
makulátlan ház Láreszeinek” -

Üzenet

Mint összepréselt szeméthalom alól
felszivárgó mérgező metángáz -
feljön a Törzsi Gőz. „Magyar, magyarabb,
legmagyarabb” - fokozza, aki bírja.
Nekem elég magyar az, ki nemrég a szó,
a gondolat szabadságáért hordott rabruhát,
de tisztességét mocskolják suhancok,
akiknek arcán kisebb a bőr, mint fején.
Ordíthattok, hisz a hangerő is érv
ott, ahol a nyugodt beszéd már-már gyanús;
zászlót is lengethettek jobbra-balra -
végül is ki így onanizál, ki úgy.
Az Idő sok olcsó népboldogítót kisöpört,
elbánik veletek is, nagyhangú söpredék.

1992. október végén

Saját végzet

„alkosd meg végzeted”
(József Attila)

A. is megalkotta magának végzetét:
rengeteg tömény szesz, gyerekkorától
szinte; láncban a cigaretta; „bohémélet”
egyszóval, és gátlástalan nőzés
(amíg még eljárt hazulról),
s a végén egy kiadós agorafóbia -
(nem mintha munkába kellett volna járnia).
Valószínűtlenül mocskos lakásban élt,
s mintha drogozna, úgy telefonált.
S a másik, a pozitív oldalon mi van?
Jól főzött. Mindent megtett
a haverokért. Lehet, családját is szerette
a maga módján. Hát igen.
Otthon halt meg, úgy, ahogy kívánta.
Szívrohamban. Negyvenkét évesen.

Pesti mellékutca

mállanak szemben mind a házfalak
szívettpőn krúgat a vadgalamb
míg a sarkon cirádás palota
üveghomlokú bankházra kacsint
ne gyászold ami volt a holtakért
sajgó szívedre ne vonjál bakacsint
dalolj inkább a hónapos reteknek
hogy trágyátlanul is nőjön nagyra szebbre
ma újra árpád vezethet Európába magyart
igaz nem Habsburg mint Móricunk elképzelte
bőrfejú bitangoknak csak pusztá szer
marad sérelmeik flagelláns történelme

Kis hír, farkasokról

valamikor az utolsó háború végén
kipusztultak a német farkasok
tankok csordája csörtetett át a bozóton
a gyalogság átfésülte az erdőt
kifüstölte a rejtékhelyeken rejtőzőket
fölperzselte a farkastanyákat
s amelyik ordas megúsza
az másfelé futott mint az emberek
keletnek nem nyugatnak -
de most a rádió jelenti:
egy farkas-család átúsza az Oderát
kis hír de udvara van mint a holdnak:
annyi év után
a farkasok visszatértek
visszatértek Németországba

Viktoriánus csendélet

Hányfajta szőlő! kék, zöld, muskotályos;
almák barnulnak, s felvágott barackok
magágya vérzik. A háttér oly homályos,
hogy minden szín erősebb tőle. Baljós

kacérsággal kacsingat két cseresznye.
A duzzadt szőlőfürt mögött kosárban
bánatos naspolyák. S az ott egy dinnye
lenne? Éretten-szép, s magányos
alma ragyog, szemében mécsnyi fénnel.
És nézd, a nagy gyümölcsshalom mögött
aranyló ananászt, mely úgy ül ott
zöld kalapjában, mint valamely unott
hölgy brokátfüggönyös szobában őszi éjjel.

Vonatablakból

aranszegélyű felhő mögül
barokkos legyezőt nyit a nap
napraforgó-ezerszem
bámul száguldó vonatot
gyors zápor pattog a síneken át
s a nyalka szivárvány lehajlik
hogyan megfogassa a fákat
a látóhatár legvégső peremén is

Pókháló csillog...

Pókháló csillog harmatos reggeli fényben -
igen, ránk is lesben áll a halál
ezer alakban. Pompás tortának álcázott
koleszterol-csapda, kihívón gyanútlan
sima lánytest, lilára lakkozott
új sportkocsi. Vagy csak egy eltévedt
golyó a helyi orvlövészek
kedvelt átkelőhelyén. Egy pici srápnél-szilánk.
Ki mondja meg hát: hogyan és mikor.
„Már csak a jó halál” mondogatta Vas Pista
pár éve, és ezt mondja anyám is; bottal
botorkál, s tó-mély álmodat kíván.
Levetni testet és időt - micsoda meg-
könnyebbülés. De akkor miért
ragaszkodunk mégis megszokott és régen
divatjamúlt bőr-göncseinkhez és előre
kiméretett, szűk játékidőnkhez?

Ajándékvers Annának

nem tudom az égben mi minden köttetik
de ma ott kérték meg a lányom kezét
egy tarka léghajó zsúfolt kosarában
Anglia kedves zöld rétjei
és sárga mezői fölött szállva és lebegve
utána egy kocsmában ittak az alkalomra
a kocsmá cégerén szivárvány és galamb
a galamb csőrében talán olajág
s a szivárvány - arany békesség záloga
- ugye mindig szeretni fogjuk egymást?
ilyen kérdésre válasz nem adható
de hogyha beborul (ahogy szokott) az ég és szélvész
sötét dühe ráz ajtót s ablakot
és jégeső szakad
gondoljatok arra az áldott nyári napra
s a könnyű léghajóra

Párizsi pillanatkép

egy szemüveges fekete lány
arcán felfénylő mosoly -
elnyílt rózsaszín ajakkal
úgy olvas a metrón
mintha templomban várna
az Úrfelmutatás személyes
csengettyűszavára

Senectus

Nem minden élet méltó
az emberhez, de méltósággal
kell viselnie a sors (oly gyakran silány)
szereposztásait. Áldjon vagy verjen?
többnyire is-is. Arra való a jellem,
hogy kibírjuk. De már az aggkor
alattomos pusztítására csak egy szavam van:
méltatlan az a homo sapienshez.
Méltatlanul és mélyen megalázó.
Minden sivár, ínséges és lerongyolt
a létezésre összeszűkülő létben,
s reszket a test omlékony börtöne,
amelyben gyöngé mécsként világol árva lélek.

Karácsony táján

kinn zúg sőt zúgolódik a szél
nyöszörögnek a léckerítések
haragos szürke felhők tartanak kelet felé
s bár benn a házban csönd van és meleg
a tegnapi ágyúlövések Szarajevóból
idáig hallatszanak
tompán visszaverődnek
a lelkiismeret barlangfaláról
- s ki tudja mikor szakadnak át a gátak
és szennyes áradatként mikor tör be szobánkba
a szégyen a szégyen

Kerti fogadás

(Anyám álma, lejegyezve 1993 novemberében)

Kerti fogadáson voltam a miniszterelnöknél - talán épp a születésnapját ünnepelte. Egy roppant nagy sátorban hosszú asztalok álltak, rajtuk szendvicsek, italok, meg a miniszterelnök összes kitüntetései. És - bár este volt - nappali fényben úszott minden. Bemutattak egy érdekes asszonynak; aki elmondta, hogy három férje volt, és külön-külön mind a háromról beszámolt. De maguk a férjek nem voltak ott, és, most jut eszembe, a miniszterelnököt se láttam. Viszont nagyon jól éreztem magamat ezen a fogadáson - alig akartam elmenni. Mintha csak a Champs Elysées-n jártam volna megint, mint régen, fiatal lánykoromban.

Most már nyugodtan...

Most már nyugodtan alhatom
mindkét szemem becsukhatom
aki úgy szeretett halott
édes szülőanyám halott
de lelke él s tisztul tudom
túl földi formán s kínokon
hamvából felszáll drága holt
aki hajdan fölémhajolt
aki karjában ringatott
egy fény-ösvényért elhagyott

1994. január 3-án

Árvaság

Ezt a bevégzett árvaságot
gondoltad még, hogy megtalálod?
Nem úgy, mint szegény Attila, ki
könyörgött, hogy legyen neki
új „apja-anyja”... A tiéd is
fáj, bár nem penge-éles -
tompán sajog csak. S ha eddig képzelt
halál fakasztott könnyre téged,
most igazán tiéd a gyász.
Már csak Isten vigyáz rád - ha vigyáz.

Az ember élete

az ős-hüvelyből kiszakadva
életadó öleken át
a végső porhüvelyig

Telefonkönyv-böngészés

Esősi Bélától Filkom Szilveszteren át
egészen Gugmony Józsefig Goólt rúg a Gábor
s Lazúrban fürdik Lajos míg Nemoda Buda
mondjuk dacosan s felel rá Nemsem Béla
aki tíz deka Porizeket kér a Rudolftól
van itt még Honfiné M. Ildikó is akinek
biztosan kevesebb gondja van manapság mint Ohnsorge
Antalnak a jó Springó Venantiusról nem is beszélve
s komoran zárja a zsúfolt listát Zsuzsador Gyula

Hóesésben

az a pillanat amikor kiléptem
az angyalian puha hóesésbe
amely felitta a forgalom zaját
míg lusta pelyhek szállingóztak lámpafényen át
volt egy ilyen pillanat amikor
a város átúszott a mesébe
(feledtem minden szutykát dilettáns betörőit
pálinkaszagú csavargóit koncra éhes politikusait
és fanyar polgárait akiket szűk létbe pácolt a sors)
mesemód ejtőernyőzött alá a november végi hó

és én mint aki visszatér a gyerekkor
óvó melegébe ahogy vállig pokrócba bugyolálva
hóval behintett tarlók és házikók közt
üget velem Domoszló felé az a két ló -

Háborús történet

M. L.-nek ajánlom

A tífuszosok barakkjához
beküldtek egy stráfkocsi lisztet,
hogy éhen mégse haljanak,
kik haldokoltak ott, a tisztek.
A kocsit egy lovacska húzta,
de az udvarból többé ki nem ment:
leütötték, feldarabolták,
és megették, azonmód nyersen.

(Túlélni akkor érdemes volt,
mert volt még mit kezdeni újra -
de mert világunk elpocsékolt
éveiből csak ózon-lyukra,
meg méreggel tele folyókra
telik - félek, utódaink
nem számíthatnak semmi jóra.)

Szonett a barátságtalan bécsiekről

Ilyenek mint „körperlich” meg „Bevölkerung”
vannak a németben jó kövér szavak
de máskor meg elvész az árnyalat:
mert szeretet és szerelem ugyanaz

én nem tudom hogy mennyi szerelem
dúl osztrák szívekben de biztosan akad
kinek másnemű lény ragaszt szárnyakat
ám roppant kevés bennük a szeretet -

mogorvák zsémbesek a bécsiek
mintha csak tudnák: másutt élni szebb
pedig külsőre csillog ez a város

s bár az idegennel szemben jéghideg
az osztrák góg megenyhül némileg
ha rájön: földje Svájccal is határos

Jegyzet Balassihoz

négyszáz éve hol Bálint urunk hajdan kóborolt
a Tiefengrab utcáján egy örömtanya volt
ma is ott áll
a kupleráj
tempora mutantur ugyan de a lányok tompora nem
a csábok megfakulnak a csábítók kinyúlnak
csontlisztte örölődnek
de Érosz megmarad
s bár nem lő már ránk nyilat Cupidó (nem stupid ő)
Éva (Zsuzsánna Hannuska) a tiltott gyümölcsbe mindennap beléharap
emlékül írtam ezt a magyar Amphionról
aki szép zsoltárok s vitéz dalok mellett
latrikánus nótát szerzett
s pöngete vígan
amíg csak telt erejéből s gerince húrjaiból

Bécs, 1993 decemberében

Dilemma

azt elviselni hogy lehet:
tárgynak veszik személyedet!
mert a világnak tárgya vagy
bárhogy személyítéd magad
és nem képes rá senki sem
hogy csak mint személyt szeressen
de nincs olyan nagy baj amíg
találsz magadnak valakit
aki megérti: szenvedés
ez a kétfelé-repedés
és befogja magodat
amiben több vagy mint magad

Aszpartamé

Aszpartamé
malagéz királylány
sokkal édesebb vagy a méznél
és keserűbb a halálnál

Aszpartamé Aszpartamé
vonj az öledbe engem
dédelgess csókolj fanyar bogyóból
főzz forró teát a szívemben

sejtelmes Aszpartamé
csillog a bőröd barna
szagodtól elbódulok én
öljél temess magadba

Jegyzet egy kritikus szövegeléseihez

hilturd gnüg egyre gnüögösebb
osztódik is néha mint a lírai én
egy soksejtűből sok egysejtűvé alakul
valakiből sokat sejtetően lesz mindenkivé
- hát sejtí Ön mire jó ez az elsejttelenedés?
arra hogy kipróbáljuk az összes új tolvajkulcsot
sutba dobva a szellemtudományos sperhaknit
a kulcsok ára pedig a nyelv elszabása
a nyelv már el van szabva sőt
le van előzve
ipi-apacs mondom én és nyelvet öltök a nyelvre

Változatok a múltról

mint préselt virágok albuma olyan a múlt
de olyan is mint rég hallott zenedarab
amiről újabb melódiák jutnak eszünkbe
vissza-visszatérő dallamok
továbbzsonganak a törékeny jelenben
házsongárd farkasrét père lachaise
meg az a hangulatos kis hegyi temető provence-ban
ahol pár éve fényképeztem a gyerekeket
terjeszkedő halottaink igen ez is a múlt
mi marad meg fakó képeken elsárgult levelekben
mivel mélyen bennem élt hát megbűvölt a múlt
kecskeméttől a kongresszusi könyvtárig jött velem
ott táncolt az októberi falevelek viharában
- innen már vissza nem csak előre mehettem
s így a jövőbe vettem horgonyt
egy szívdobbanásnyira tőled kedves-csúf budapestem

Farewell to Aore

amikor egy nyelv kihal
mint hullócsillag üstökös olyan
felvillan egyszer az ég sötét kárpitján és
hangtalan lehull

de hányan nézik az eget éppen akkor?
s hányan tudják hogy ez a csillag l é t e z e t t?

Vannatu szigetén
valahol a Csendes-óceánon
él még egy öregember
aki beszéli az aore nyelvet

(de már nincs kihez beszélnie)

lehet hogy szalagra vették
ha még időben elkapták az etnográfusok
de ha nem hát sohasem tudjuk meg
milyen volt a „szerelem”
aore nyelven
hogy mondták azt hogy „anyám” meg „tenger”
meg hogy „este van este van ki-ki nyugalomba”

good bye aore
isten veled nyelvecske te parányi
te örökre elnémuló

A budapesti Átrium Hyatt szálloda végében elpusztult hangya építáfiuma

hogya a rovaroknak nincs karmája
(mert miért is lenne?)
mért éppen itt és most
a luxusszálloda
végében araszol át egy hangya

a vakítóan fehér kövön
hogy minden előzetes sejtelem nélkül
szétmorzsolja egy irdatlan cipőtalp?

Szeptember felé

július augusztus tibériusz caligula claudiusz
- miért nem így folynak a hónapok?
és a szeptember miért nem szent ember?
hiszen aki a forró császárság után jön

csak hűvösebb s erényesebb lehet
nemes színekbe öltöznek levelek
bár ezek már az elmúlást idézik
boldoggá tesz hogy vannak évszakok
s a hónapok örök forgása is jól van
de a szeptember kissé elszomorít
mert perszefoné most van indulóban

Álom, 1994. augusztus 24-én

Várom a metrót a Nyugati felé.
Sokáig nem jön, aztán jön, megáll iszonyú
csattogással, ajtaja percre kinyílik, s már megy is tovább.
Kétszer is lemaradok róla. Nincs mit tenni,
mint beülni a büfébe (ami igazából
egy régi vasúti kocsi még Baross Gábor korából),
és rendelni teát utánmaszattal és kummadzsával.
Hogy mi az a kummadzsa? nem tudom,
de ebben a közegben valahogy természetesnek hangzik.
„Az európai fej próbálja mozgatni az ázsiai potrohot”
- írta valahol Michnik és ahogy elnézem
az álmos és tunya pincérnőt, s a rosszarcú vendégeket,
az az érzésem, igaza van.

Sokáig hittük...

sokáig hittük: négyesíthető a kör
s meg lehet sütni a kemény hógolyót is
később sokan hitték: a magántulajdon
mindent megold - sok lúd disznót főz (ebédre)
de most sem potyog a fáról sültgalamb
s ki korán kel az nem győz ásítózni
viszont (akár a dalban) kinyílt előttünk
a világ a nagyvilág de semmi üllővas sem kalapács
(ti voltatok az áltatás üllői úti fák)
ki-ki oda most amikor kedve szottyan
bár az ilyen szottyanós korban is van gond elég
de majd csak felépülünk tartós letargiánkból
s ha nem is gazdagabban - élünk (és ebbe más is
belevénült) a végén meg leépülünk és elmegyünk
akkor majd nemcsak fű nő rajtunk búza is
s a búzatábla szélén pipacs szelíd virága

Lehetetlenül

akit az élet présébe fogtak
fölköszne ha tudna
itallal droggal hiába próbálkozik
s a heves ágytorna sem segít
a filozófia korántsem nyújt megoldást
még leginkább a nirvána vonzza
- csak ne lenne olyan huzatos!

maradnak a remény
alig derengő csillagképei

Kijózanodva

hogyan tovább? hogyan tovább?
az álomból felocsúvás
hiú vágyaknak ne-tovább
ez a vaskos realitás
amitől felhőkből leszáll
ki célvesztetten navigál
közben a körkörös magány
ami a szíven kalapál
merre? mivel? hogyan tovább?
az ég nem lehet ostobább
mint mikor szivárványra jár
miközben jégeső kaszál
s az ész ijedt „megállj”-t kiált -
kivel? hová? hogyan tovább?

Az évszakok dicsérete

míg tébláboltam kinn az őszi kertben
számot vetve a csöndes rombolással
éreztem milyen ősi nagy varázs van
a kert minden ízében eltemetve -

mert kinek lenne élni újra kedve
ha nem keresné kedvét változással
lombhullatással vagy rózsanyílással
a bölcs természet s újra nem szeretne

járni a hús fasorban áprilisban
mikor a fű tele fehérrel és pirossal
és a vadszőlőt hosszasan figyelni
ahogy mélyzöldből rőt-vörösre vált

a trópusok pompáját jaj be untam
hajdan hogy a Gadjah Madán⁷ tanultam
a mérsékelt égövre visszavágytam
és szívem négy csak négy ütemre járt

Szakadt vers

nehéz így élni
kettészakadva
két magam között
egynek maradva

- amikor pesten
minthacsak otthon
de angliában
mégiscsak itthon -

kétlaki élet
kétféle álmok
kettészakadva
csodára várok

hogy lelek majd egy
csodatevő tűt
mely minden időt
egy szálla felfűz

az ittlét: ottlét
az ottlét: ittlét
de ötlet s ihlet
adhat új kedvet

hogy tudjak élni
kettészakadva
két-szét-léteimből
verset fakasztva

Novemberi emlék

összeszáradt bogarak az ablakkeretben
másfelől meg: a közerkölcsök eltrutyamosodása
(az idő a nemzet egykedvű mosodása
a fehér s a feketét egyaránt szeszínűre mossza)
novemberi avarkupacok
az emlékezet magányosan vacog

---

⁷ Egyetem az indonéziai Dzsokdzsakartában.

és csak páran gondolunk arra a napra
amikor a látomás úgy vált valóra
mint egy rossz közhely:
a gondosan tisztított magyar királyi
fegyverek felropogtak
és tömegsírba hullottak a holtak

Kavics és kereszt

(Egy haláltábor emlékére)

én már csak hült helyét
láttam az iszonyatnak
csak sivár nyomait
az elmondhatatlannak
halálba indulók
múlábát fogkefőjét
(aki akkor nem élt még
nem tudhatja milyen volt
az ördögbőrű gárda
iktató-pontossága) -
nekem már napijeggyel
mutatták meg a tábort
amelynek hamujába
talán a nagyanyám holt -
egy kavicsot én akkor
a földről fölemeltem
és elhoztam magammal
és ma is együtt őrzöm
egy kicsike kereszttel
amit még sok-sok éve
Jeruzsálemben vettem

.....
én már csak hült helyét
láttam a rettenetnek
de ha száz évig élek
el akkor sem felejttem

Önarckép, nyolcéves korból

Ez a gyerek módfelett büszke új cserkészingére,
amit farkaskölyökként magára ölthet, hogy aztán
42 nyarán elinduljon az erdélyi táborozásra.
Fújtat a vonat zord-meredek, erdőborította
hegyek közt, ahová parázsszemű vadmacskát s havasi medvét
képzelt az utas éjjel, gömbölyű sajt-hold fénye alatt.

Cegőtelke a végcél, szép erdélyi falucska -
itt, közelében, erdőszélen kezdődik sátorverés.
Később forró vasárnap; jó hűvös csak a templom,
hol mint otthon a rétest, nyújtják a hívek a zsoltárt.
Utána kiválogatják, kit hova hívnak ebédre -
fényes zsírkarikák úsznak a húslevesen.
Később jó csibehús és fánk kerül terítékre,
faljuk Vigh Gyuszival, ketté is áll a fülünk.
Számháborúzás-zaj veri fel nemegyszer az erdőt,
s közben kinn az orosz fronton az ágyú tüzel,
áll a valódi háború is, és be-beszivárogoz a híre,
ellepi néha a gyermek eszmélő tudatát -
egy éjjel riadóznak, éjjeli menetgyakorlat!
(akkoriban zuhant le a kis Horthy vadászpilóta)
ül, ül a sátorban a fiú, de nem tudja, a zoknija hol van,
ezért inkább visszahanyatlik, húzza vissza az álom.
Másnap napiparancsban rettenetes letolást kap -
háború, háború van, még jó, hogy nem vagy a fronton!
Még nem sejti, hogy két év múlva a front jön
érte, elébe, s megrostálja a vígan táborozókat,
elközeleg az idő, amikor törvényt szeg a jótett,
s a kölyökembernek más ember - farkasa lesz.

Szomorú budai dal

Újsághír: újabb mérések szerint a fővárosban a
Kosztolányi Dezső tér levegőjének
szennyezettsége a legmagasabb

fuldoklik a Kosztolányi Dezső tér
fulladozunk mi is átmenve a téren
orrunkba-szájunkba tódul a sűrű szénmonoxid
túl sok az autó túl nagy a lárma a téren
még csendesen csillog amott az a tó amely
feneketlen
és boglárka-színű a templom a Villányi út elejében
de ömlik a méreg a gáz fut mordul az autó
szörnyű a torlódás a dugó mindnyájunk tüdejében
néz föntről Desiré néz és nő benne a részvét:
már lélegezni se jó az ő hajdan tiszta terén lenni

Várjuk a tiszta inget

Angliában mazsolás keksznek ismerik
a kekszbe sütött mazsolák „agyoncsapott legyek”
pedig hát ez a név maga volt egykor az élet
szépszakállú hérosz a szent szabadság eszelőse
ki sziklás Capreráról útra kelve
kiköt Szičílián
és nem kell néki csak egy archimédeszi pont
és nem kell néki csak egy csapat vörös ing
hogy kivesse sarkából a régi világot

és összerakja a széthullt Itáliát
„szennyes az én ingem de még a gatyám is”
dúdolták akkoriban a somogyi tanyákon
„majd hoz Kossuth tisztát Türr Pista meg puskát”
- azóta is várjuk a minden kalandok kapitányát
a magas homlokú forradalmárt aki szemébe néz a zsarnokoknak
várjuk egyre várjuk az ígért tiszta inget
a patyolat szabadságot
éljen Garibaldi

Lodi-Cambridge, 1995 májusában

Déjà vie

Őszül a fanszöröd, Epikuroszom, s őszül a táj is -
már ilyen ez a természet; de ha jobban
észbe veszed, hát nem t e r m é s z e t - e l l e n e s e z?
Az, hogy erre az őszre, a tiédre nincsen,
s nem jöhet újra tavasz; hogy a fák nem
félnek megszabadulni terhüktől, s megadóan
hullatják lombjaikat - hisz csak egy évszak!
s aztán újra nyílik és friss a viráguk.
Ám te, görög bölcs, vagy akár te, ősz humanista,
mit tudsz, mit sejtethsz te a télen-túli világról?
Azt kapod ott csakugyan, amiben hittél, vagy tán
érdemeid és bűneid után nyersz te „jutalmat”?
S lélekben, vagy újra földi burokbán, testben
nyílik előtted távlat, sors, és új lehetőség?
Úgy kell élned az életet, mintha csak egy
volna; s meglehet, egy is; de ha lesz más,
másképpen készülsz akkor a csöndes földi halálra.

Repülőúton

mint könnyű felhő úszik a gép hófedte csúcsok felett
- ki hinné hogy lenn a mélyben élnek még emberek?
nem tudom a Dolomitok-e vagy az Alpok
de egyszerre megértem Indira asszonyt
aki a Himalája havába temetkezett

Férőhang a kilencvenes években

miért álmodom gyakran - nem a halálról:
a megsemmisülésről? arról, hogy lejárt
a szavatossági időm, papírforma szerint
létem indokolatlan, s meglehet, igazából
már nem is vagyok, csak a szívós tudat,
csak az rángatódzik még, mint a béka
levágott lába - miért, honnan ez a kínzó,
könyörtelenül vissza-visszatérő álom?
Igaz, nap-mint-nap olvasom: a történelemnek
befellegzett; kultúránk, mint olyan, a múlté,
az, amiben Plátó és Jézus óta osztozunk,
a szellemi talaj: irreleváns; fürdünk a képek
gépileg gerjesztett hullámaiban, tobzódunk a bármikor
előhívható Műagy infó-Szemirámisz-palotájában;
jó, hát a gyerekeink már Han Solót néznek és
olvasnak Hamlet helyett és biztosan másképp
fogják értelmezni a Faustot, mit bánom!
mégis jó lenne nem szétesésről, halálsugárról,
űrhajórobbanásról és kozmikus tudatmaghasadásról
álmodni (*swing low sweet Enterprise scram Blade Runner*)
jó lenne végre szelíden és kicsit több bizalommal
szemedbe nézni
félelmetes huszonegyedik század

A füge dicsérete

Rejtetten érsz, a hatvanas években emelt
tanépület nyugati falánál. Dús lomb-
sátor óv, hogy zöldedet sárgára,
később meg barnára váltsad át, míg benn
a mélyben feslik rózsaszíned.
Téged dalollak, ős füge! Az Éden-
kertben Ádámot nem a karmazsinpiros
almával csábította Éva, hanem
minden gyümölcs közül veled. Mikor fogam
alatt szétnyílsz, s feltárod szemcsés titkodat,

egy percre mintha birtokomba venném
az egész, érzékkel felfogható,
de mégis megfoghatatlan életet.

Állapotok

Ritka kegyelmi állapot:
nem fáj semmi, elméd s érzékeid nyugodtak.
Most csak messziről szemléled
az önsanyargató szerelem odaadását,
ahogy a fiús keleti rabnő
aláveti magát a római kardnak.
Villan az és lecsap - metsző kéjt okoz,
majd hosszan-sajgó fájdalom forrása lesz.
Te meg karodat vigasztalásul
nyújthatod csak óvó ölelésre.
Így a Nirvánát sosem érjük el -
túl erős még mindig a vágy,
s az ismerős formák meglepetése.
Újra kinyílt egy ablak, s becsukódott;
újra virágzik majd a megsebzett karcsú akácfa.

Poézis

nevet adni a némaságból
épphogy-bontakozó alaknak
nevet adni az éjszakában
suhogó szellem-madaraknak
nevet adni az érzelemnek
amikor mások érzelegnek
és megtölteni értelemmel
a nevenincsen képzetet
képes beszéddel megformálni
mit elmondani nem lehet

Születésem emléke

keservesen jöttem világra
véresen büdösen csatakosan
„kettőzött farfekvéssel”
fölöttem csattogott csontkezevel
az előzékeny halál de még időben

elhessegette őrangyalom majd egyszercsak előhúzott
mint egy piros ászt április paklijából
(csak később sárgultam meg egy kicsit)
elvette ez az orvosok szavát
- bennem maradt a konok élnivágyás
ez a szülőágyból hozott csakazértis
nem azért harcoltam akkor
hogy később elkenődjek
az életre szavazok minden lélegzetemmel
ha már erre az életre születtem

Attila sírja

Gyerekkoromban arról álmodtam: megtalálom majd Attila sírját!
(Gárdonyi írt erről egy szép, furulyaszavú verset)
ott kell lennie annak a Tisza nagy árterében
nem jelzi földhányás füzes és bozót borítja régen
ott rejlenek azok a kincsek melyekről Priscos Rhétor
s más krónikások is írták hogy párjuk nincsen -
ó az Attila rég eltűnt sírja ez volt nékem az álom
keresem ma is képzeletben de már meg nem találom
bár fénylik fénylik eszeveszetten átver áttör a fénye
évszázadokon és vastag löszös vagy agyagos földön
A sír mélyén arany koporsó ezüst- és vasburkolású
méltó pihenőhelye Isten hajdani szíjostorának
akitől egyformán reszkettek pogány s épphogy-keresztény fejedelmek
s hódoltak neki vagy szétestek pöffedt birodalmak
ó az Attila sírja hunn (ámde nem új) legenda
kár hogy sugárzó kincsét meg nem oszthatom gyermekeimmel

Magyar történelem, címszavakban

mindenekelőtt hazát foglalunk
hogy legyen hol szentistvánkodni vajknak
kihal az árpádház de anzsú a lilium
s törökvész-híre kél hunyadiaknak
baljós mohács de prédikátorok
magyarul szól a biblia meg a líra
rákócziakba hajló gáborok
s egy zrinyi ki eposzát karddal írja
vitéz fejedelem deákja tenger mellett

s testőrök kisnemesek idomítják a nyelvet
kétfejű monstrum a széchenyikossuth
de világosra deáki terv felelhet
mi van még adymóriczésnyugat

de közben csöndben szétesik az ország
Bartók hiába szerez nagy zenét
ha örökségét imrédyk orozzák
a vérből sárból magához tér újra
s lenne haladó demokrata magyar
de tarmátyás szelétől fuldokolva
a nép már csak lélegezni akar
így jön el ötvenhat utána elhazudják
s mint rajkot kétszer temetik nagyimrét
s mire a SZU jobblétre szenderül
annyi a megtért bűnös el se hinnéd
török német orosz hogy ült nyakunkon
megjártuk hol ezt hol azt a börtönt
s volt aki nyugaton boldogult -
ezerszáz év alatt csak ennyi történt

A tél illata

„Illata van a télnek”
(Füst Milán)

Illata van a télnek,
s a szélnek is: szomorkás, nedves,
rőzse-, vagy esőszagú így tél idején,
ami nem is igazi, mert szigeti tél:
olyan angol, hogy zöldell benne a fű
és hamarosan újra lángot vet a kikerics is a réten -
illata árad a télnek,
remény-illata! a bokrok alatt a bogarak
rejtelmesen élnek,
vagy tán alusznak is ilyenkor; s én sem
ítélem el azt, aki csak a sötétbe réved
estétként és forralt bort tölt talpas poharába
azon töprengve: hová is bújt a világból
a könnyörülő Isten (hogya egykor benne volt),
és hová, hová rohan ez a megszentelt
örületében cincogva szaporodó,
le- és felfelé mutáló, ősgyarlón testvéri emberi fajzat?

Ódaszerűség Angliához

Hol oly sok éven át
hörpöltem drapp teát -
te régi, hű barát,
sziget s vár: Anglia.

Fényeid, színeid
oly ismerősek; itt
majdnem itthon vagyok:
vendéged, Anglia.

Oxford befogadott,
Cambridge pályát adott,
s Londonból lett Mari -
köszönöm, Anglia.

Rétjeid színe zöld,
s csodálj virág-özönt
át minden évszakon!
kertország-Anglia.

Tornyos kastélyaid
bejártam, s partjaid,
hol sziklán ül sirály -
kalandom, Anglia.

S bár idegen vagyok,
s létem más-állapot,
eltűrik angolok -
mert bölcs vagy, Anglia.

Hogy még hány éven át
iszom tejes teát-
w h o k n o w s ? - de ez az óda
hálám csekély adója.

-&-